

Technická univerzita v Liberci

Fakulta pedagogická

Katedra: primárního vzdělávání
Studijní program: Učitelství pro ZŠ
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Prezentace slovní zásoby ve výuce anglického jazyka

Presenting Vocabulary in EFL Classes

La presentación del fondo léxico en la enseñanza del idioma Inglés

Autor: Iveta Malá
Adresa: Chelčického 1500
470 01 Česká Lípa

Podpis:

Vedoucí práce: PaedDr. Zuzana Šaffková, Csc., M.A.

Počet

stran	slov	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
77	21 125	2	0	23	21

V Liberci dne: 20. duben 2007

PROHLÁŠENÍ

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č 121/2000 Sb. O právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorským práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovu práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Autor: Iveta Malá

Datum: 20. dubna 2007

Podpis:

P O D Ě K O V Á N Í

Dovoluji si tímto poděkovat PaedDr. Zuzaně Šaffkové, Csc., M.A. za pomoc při vypracování závěrečné práce, za odborné vedení a předávání praktických zkušeností. Svým dvěma dětem, Veronice a Pavlíkovi za trpělivost, kterou projevovali po celou dobu mého studia a svému budoucímu muži Jirkovi, bez něhož bych tuto práci nikdy nedokončila.

Anotace (resumé)

Název DP: Prezentace slovní zásoby ve výuce anglického jazyka

Autor: Iveta Malá	DP - 2007	Vedoucí: PaedR. Zuzana Šaffková, CSc., M.A.
-------------------	-----------	---

Diplomová práce se zabývá tématem prezentace slovní zásoby ve výuce anglického jazyka na základní škole. Je zaměřena především na problematiku různých způsobů prezentace slovní zásoby, následného procvičování a tedy náležitého uložení do paměti. První a druhá část diplomové práce je věnována teorii a metodice výuky slovní zásoby se zřetelem na zdůraznění základních teoretických závěrů a efektivních strategií prezentace slovíček, které se staly základem pro následný praktický výzkum. Cílem výzkumu bylo ověřit předpoklad, že pestrost a různorodost aktivit využitých při prezentaci slovní zásoby v hodinách anglického jazyka může významně přispět k lepšímu porozumění a použití slovíček, k aktivnímu přístupu dětí k výuce jazyka a tedy i k efektivnějšímu osvojení anglického jazyka. Třetí část diplomové práce popisuje metodiku a kritéria hodnocení výzkumu a podmínky, za jakých probíhal. Závěrečné shrnutí hodnotí průběh celého praktického ověřování a vyvozuje obecné závěry, které potvrzují správnost hypotézy, ale zároveň ukazují i na řadu aspektů, které je nutno při prezentaci slovní zásoby respektovat.

The title: Presenting Vocabulary in EFL Classes

The author: Iveta Malá	Dissertation - 2007	The tutor: PaedR. Zuzana Šaffková, Csc., M.A.
------------------------	---------------------	---

My work deals with the topic of presenting vocabulary in EFL classes at basic school. It is concentrated on various kinds of presenting vocabulary, practising vocabulary and memorizing. The first and the second parts are about theory and methodology of teaching vocabulary with stress on basic theoretical conclusions and effective strategies of presenting vocabulary. They were the basis of practical survey. The aim of survey was to verify, that variety of activities in presenting vocabulary in EFL classes can go a long way towards better understanding and using vocabulary, towards being active in learning language and at least towards the effective acquiring English language. The third part content methodology and criteria of evaluation of the survey and conditions of the survey. The end of my work values the progress of the whole verifying and deduces general results, that confirm the validity of hypothesis, but on the same way show a lot of aspects, those are necessary to respect in presenting vocabulary.

El título: La presentación del fondo léxico en la enseñanza del idioma Inglés

La autora: Iveta Malá	La tesis de diploma - 2007	La Gerente: PaedDr. Zuzana Šaffková, CSc., M.A.
-----------------------	----------------------------	---

La tesis de diploma lleva un tema de apropiación del fondo léxico en la enseñanza del idioma Inglés a la escuela básica. Su orientación es a los problemas de varias maneras de la presentación del fondo léxico, y después sus prácticas y su guardación en la memoria. Primera y segunda parte de la tesis de diploma lleva la teoría y metodología de la enseñanza del fondo léxico con consideración a las conclusiones básicas y teóricas y con una estrategia efectiva de la presentación de las palabras, cuales son la base para siguiente investigación práctica. La meta de la investigación era avalar hipótesis, que variedades y varios modos de las actividades cuales tienen aprovechamiento para la presentación del fondo léxico en la lecciones del idioma Inglés. Podemos ayudar importante con entendimiento y con uso de las palabras los niños tendrán la admisión activa en la enseñanza del idioma y también la apropiación efectiva del idioma Inglés. Tercera parte de la tesis de diploma escribe sobre metodología y sobre criterios de evaluación de investigación y las condiciones de su transcurso. El resume final valora toda la comprobación práctica y produce los finales generales, cuales dicen la verdad sobre hipótesis, pero también indican unos aspectos, cuales son importantes cuando presentamos el fondo léxico y los tenemos que respetar.

O B S A H

1. Úvod	10
Teoretická část	
2. Role slovní zásoby ve výuce angličtiny	12
2.1 Co nazýváme slovní zásobou	12
2.2 Co znamená znalost slovní zásoby	13
2.3 Význam slova.....	14
2.4 Užití slova	14
2.5 Stavba a zvuk slova	16
2.6 Gramatická podoba slova	16
3. Aktivní a pasivní slovní zásoba	18
4. Uchování slovní zásoby	20
Metodická část	
5. Prezentace slovní zásoby	21
5.1 Tři fáze výuky slovní zásoby	22
5.2 Prezentace nových slovíček	22
5.3 Základní principy prezentace	25
Praktická část – výzkum	
6. Výzkum	27
6.1 Formulace hypotézy	27
6.2 Příprava projektu	27
7. Předmět výzkumu	30
8. Ověření hypotézy	31
9. Příprava projektu	32
9.1 Analýza učebnice	32
9.1.1 English Project 2	32
9.1.2 English Project 3	33
9.2 Kritéria vypracování aktivit pro prezentaci slovní zásoby	33
9.3 Hodnocení projektu.....	34
10. Popis průběhu vyučovacích hodin a jejich následná reflexe	35
10.1 Téma „At school“	35
10.1.1 Plán prezentace	35
10.1.2 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe	36
10.1.2.1 První fáze prezentace	36
10.1.2.2 Reflexe	37

10.1.2.3 Druhá fáze prezentace	38
10.1.2.4 Reflexe	39
10.1.2.5 Třetí fáze prezentace	39
10.1.2.6 Reflexe	40
10.1.3 Shrnutí	40
10.2 Téma „ <i>My school bag</i> “	41
10.2.1 Příprava prezentace	41
10.2.2 Plán prezentace	41
10.2.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe	42
10.2.3.1 První fáze prezentace	42
10.2.3.2 Reflexe	43
10.2.3.3 Druhá fáze prezentace	44
10.2.3.4 Reflexe	45
10.2.3.5 Procvičení prezentované slovní zásoby	45
10.2.3.6. Test	46
10.2.3.7 Reflexe	46
10.2.4 Shrnutí	47
10.3 Téma „ <i>Christmas</i> “	47
10.3.1 Příprava prezentace	47
10.3.2 Plán prezentace	48
10.3.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe	49
10.3.3.1 První fáze prezentace.....	49
10.3.3.2 Reflexe	50
10.3.3.3 Druhá fáze prezentace	50
10.3.3.4 Reflexe	51
10.3.3.5 Procvičení slovní zásoby	52
10.3.4 Shrnutí	53
10.4 Téma „ <i>The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland</i> “	53
10.4.1 Příprava aktivity	53
10.4.2 Plán prezentace	54
10.4.3 Popis částí hodin a jejich následná reflexe	55
10.4.3.1 První fáze prezentace	55
10.4.3.2 Reflexe	56
10.4.3.3 Druhá fáze prezentace	56
10.4.3.4 Reflexe	57

10.4.3.5 Upevnění, zapamatování a procvičení slovní zásoby	57
10.4.3.6 Reflexe.....	58
10.4.4 Shrnutí	59
10.5 Téma „ <i>Easter</i> “	60
10.5.1 Příprava prezentace	60
10.5.2 Plán prezentace	60
10.5.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe	61
10.5.3.1 První fáze prezentace	61
10.5.3.2 Reflexe	62
10.5.3.3 Upevnění, zapamatování a procvičení slovní zásoby.....	63
10.5.3.4 Reflexe	64
10.5.4 Shrnutí	65
10.6 Téma „ <i>At home</i> “	65
10.6.1 Příprava prezentace	65
10.6.2 Plán prezentace	66
10.6.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe	67
10.6.3.1 První fáze prezentace	67
10.6.3.2 Reflexe	68
10.6.3.3 Procvičování a upevňování slovní zásoby	68
10.6.3.4 Reflexe	69
10.6.3.5 Upevňování prezentované slovní zásoby	69
10.6.3.6 Reflexe a shrnutí	69
11. Závěr	71
12. Použitá literatura	75
13. Přílohy	77

1. Úvod

„V roce 1996 vypracovala Mezinárodní komise UNESCO zprávu „Vzdělávání pro 21. století“. Jedna z kapitol dané zprávy je nazvána „Čtyři pilíře vzdělávání“. Těmito pilíři se rozumí: učit se poznávat, učit se jednat, učit se žít společně a učit se být.

Cizojazyčné učení – vyučování může tento koncept edukace přijmout jako dobrou vizi do budoucna. Cizí jazyky jsou přímo určeny k tomu, aby takovou interkulturní, transkulturní edukaci vykonávaly v budoucí škole s co možná největším úsilím, aby v ní našly svůj smysl.“ (Choděra, 1999, s. 124 – 126)

K tomu, aby žáci byli dostatečně vybaveni k dosažení těchto cílů, musí být nejprve schopni v jazyce, ve kterém se budou učit poznávat, komunikovat. K tomu je potřeba, aby náležitě zvládli gramatiku cizího jazyka, aby uměli v tomto jazyce číst a psát a především, aby se dokázali vyjádřit. Jednou z nejdůležitějších oblastí ve výuce je proto slovní zásoba a způsoby, jak ji nejlépe dětem představit. Jelikož ze své praxe, již dvanáctým rokem učím na základní škole angličtinu, a z vlastního studia, jak jsem si uvědomila je, že téměř jedinou nabízenou formou osvojování slovní zásoby je po staletí ověřené paměťové učení. Slovní zásobu učitel přečte, žáci zopakují, potom si slovíčka zapíší do slovníčků, mnohde je již tato fáze vynechávána, neboť pracovní sešity, ve kterých jsou slovíčka uvedena, jsou vlastnictvím žáků, takže je vyučující nenutí si slovíčka přepisovat. Následuje fáze učení, kdy se slovíčka děti naučí doma a závěrem proběhne testování, jak se žáci slovíčka naučili. Tímto způsobem pokračuje jedna lekce za druhou.

Škole na počátku 21. století a dnešním žákům obklopeným technikou a různorodými vnějšími podněty (více možností vycestovat, masmédia) taková forma učení nevyhovuje. Paměťový styl učení není pro žáky moderní školy atraktivní. Pokusila jsem se v praxi ověřit, zda jiná forma prezentace např. vnímání více smysly, učení se z kontextu, odhadování významu apod. přinese lepší výsledky ve formě aktivního zapojení žáků do výuky, efektivního osvojení anglického jazyka, lepšího porozumění a použití slovíček, pro žáky pocit nenásilného učení a pro učitele pocit z dobře vykonané práce.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí: na teoretickou část a vlastní výzkum. V teoretické části jsou rozebrána témata jako role slovní zásoby ve výuce angličtiny, aktivní a pasivní slovní zásoby, uchování slovní zásoby v paměti a metodika prezentace nové slovní zásoby. Druhá část je věnována výzkumu, který jsem prováděla na téže základní škole, kde působím jako učitelka.

Tímto výzkumem jsem také chtěla dětem ve třídách, kde vyučuji angličtinu, zpestřit vyučovací hodiny a ukázat jim, že i učení na II. stupni základní školy může být hra a potvrdit tak slova Jana Amose Komenského „Škola hrou“.

Teoretická část

2. Role slovní zásoby ve výuce angličtiny

Gramatika, čtení, poslech, rozhovor či monolog vedený v cizím jazyce se neobejde bez znalosti slovní zásoby. Slovíčka jsou nutná při organizaci výuky, při zadávání instrukcí, při běžné komunikaci v hodinách angličtiny, ale i při sledování cizojazyčných televizních dokumentů, které napomáhají výuce cizího jazyka. Jednoduše řečeno, znalost slovní zásoby je jednou z významných součástí osvojování si cizího jazyka, bez které se žádný ze studentů neobejde. Neznalost slovíček má významný dopad na problémy s komunikací v cizím jazyce, proto výuku a osvojování slovní zásoby kladu ze svého učitelského pohledu na první místo. Pokud žák nezná gramatiku, tak je schopen se dorozumět, sice s chybami, ale při neznalosti slovní zásoby není schopen ani porozumět instrukcím a pokynům během výuky, a tudíž naučit se i ostatní oblasti jazyka.

2.1 Co nazýváme slovní zásobou

Jak uvádí Hauser (1980, s.9) „Základní jednotkou slovní zásoby je slovo. Souhrn slov každého jazyka tvoří jeho slovní zásobu. Slovo je zároveň jednou ze základních jednotek jazykových, neboť jazyk je jazykem slov. Slovo je předmětem zkoumání nejen v lexikologii, ale i v tvoření slov, v tvarosloví a ve skladbě, má svou zvukovou a grafickou podobu. Je to tedy jazykový útvar komplexní povahy.

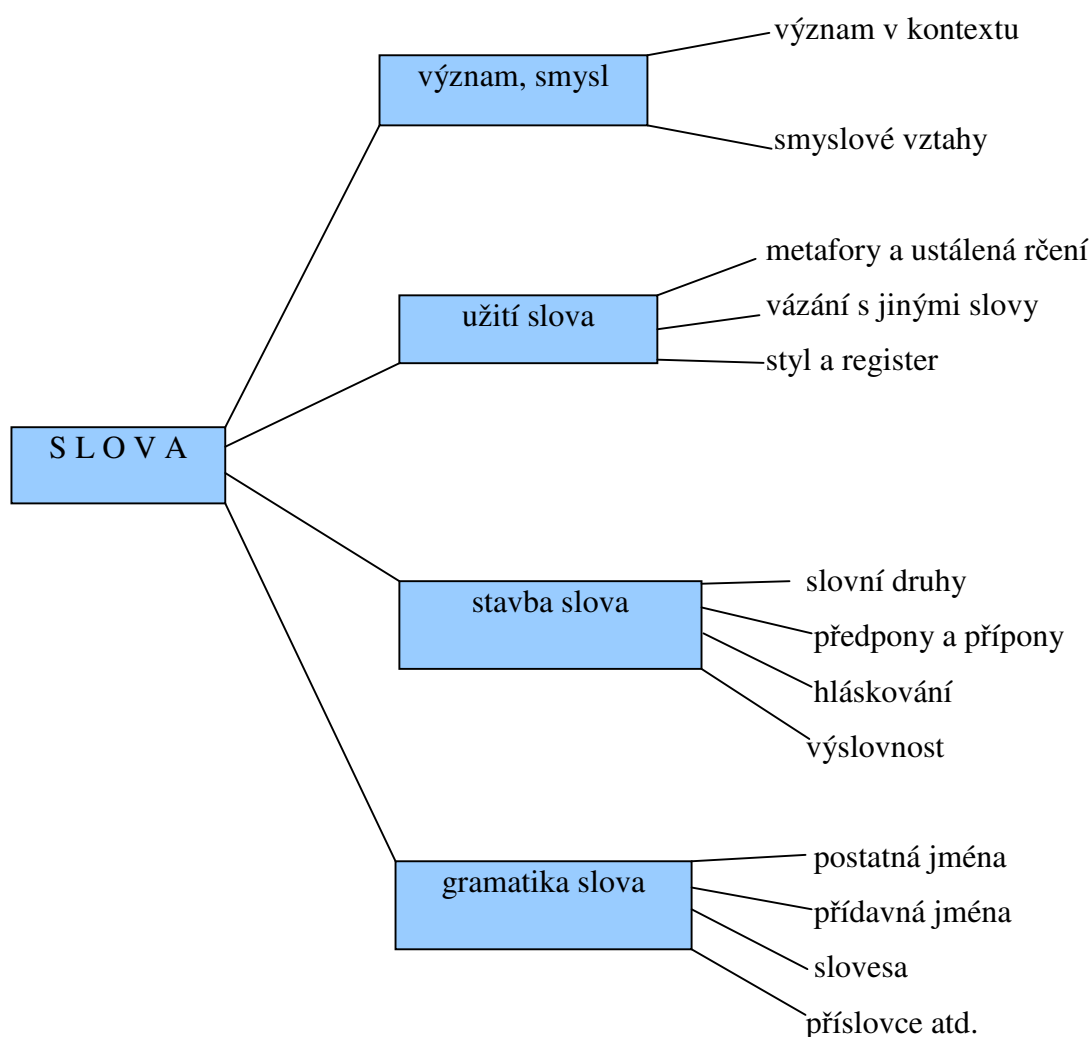
Slovní zásoba může být definována jako slovíčka, která učíme v cizím jazyce. Avšak český ekvivalent může mít i víceslovný překlad do angličtiny, např. *post office* = pošta, nebo *mother-in-law* = tchyně tj. slovíčko je tvořeno více slovy s jednoslovným překladem. Do slovní zásoby dále zahrnujeme celky jako např. *call it a day* = pro dnešek dost. Jejich význam nelze odvodit ani analyzovat z jednotlivých slovíček, proto se také používá výraz „položky“, který lépe vyjadřuje jednotky zařazované do slovní zásoby.

Samozřejmě slovní zásoba není vše, co je nutné znát ke komunikaci v cizím jazyce. Je třeba ovládat gramatická pravidla a umět je vhodně použít ve správných situacích. Na druhé straně i při sebedokonalejší znalosti gramatické struktury jazyka není možné se bez problémů domluvit, pokud není naučena a ovládána slovní zásoba, kterou obvykle ke komunikaci potřebujeme (Wallace, 1988, s.9).

2.2 Co znamená znalost slovní zásoby

Znalost slovíčka znamená v angličtině celou řadu aspektů, které jsou nutné pro použití tohoto pojmu v určité situaci. Musíme umět slovo vyslovit, ale také znát, zda se jedná o hovorový výraz, či ho lze použít pouze ve formální či staré angličtině, zajímá nás spojení s jinými slovy, kdy lze který výraz použít, zajímá nás stavba slova a samozřejmě i jeho gramatická podoba.

Lze tedy konstatovat, že umět, znát slovíčko, znamená ovládat následující aspekty tohoto slova:

Obrázek 1 – podle Harmer (1994, s. 158)

2.3 Význam slova

Hauser (1980, s 9, 10) charakterizuje význam slova následovně: „Obsahem slova myslíme jeho význam, který je poukazem slova k určitému úseku skutečnosti zprostředkovanému naším vědomím. Význam slova je vázán na určitý jazyk. Význam slova je přijímán uživateli jazyka jako zřejmý a srozumitelný, proto má charakter společenský. Každé slovo má svůj význam, který je odlišuje od slov jiných. Neplatí však vztah: kolik slov, tolik významů. Některá slova mají významů více, označuje se jimi několik skutečností, jindy je naopak pro jeden význam, pro označení jedné skutečnosti, několik slov.“

Anglické slovíčko, podobně jako v jiných jazycích mívá obvykle více než jeden význam. Slovo *book* například znamená soubor tištěných stránek svázaných spolu s hlavním přebalem a slouží k záznamu literárního nebo odborného textu. Ten samý výraz však může vyjadřovat osm dalších významů jako podstatné jméno, dva významy jako sloveso a tři významy, kde *book* spolu s předložkou tvoří frázové sloveso (Fronek, 1998, s. 52)

K pochopení správného významu slova je potřeba porozumět kontextu, ve kterém je použito. Pokud vidíme ženu v divadle hádající se u pokladny se slovy „*But I booked my tickets three weeks ago!*“, usoudíme, že slovo *book* je odlišné od slova *book*, které použije policista, který říká svým kolegům: „*We booked him for speeding.*“ Jinými slovy, student potřebuje porozumět tomu, že význam slova není pevně daný, ale mění se podle situace, ve které je slovo užito.

Někdy má slovo určitý význam pokud jej porovnáváme s dalším slovem. Například slovo *vegetable* zahrnuje mnoho dalších věcí jako např. *carrots, cabbages, potatoes* atd. *Vegetable* má tedy význam všeobecný, zatímco *carrots* označujeme jako slovo specifické. Jiná úroveň pochopení významu slova nastává, pokud např. porovnáváme slovíčka v kontextu s jiným např. *good* v kontextu se slovem *bad*. Slova mají svá opozita, ale také mají i další významově podobná synonyma, např. *bad* a *evil*. Harmer (1994, s156) shrnuje důležitost výuky významu slov jako proces, ve kterém je nutné naučit žáky analyzovat, porozumět a aplikovat význam slova v různém kontextu a znát jeho významové vztahy.

2.4 Užití slova

Význam slova je primárně to, co slovo představuje v reálném světě, tedy jeho označování. Jedná se obvykle o jakýsi druh definice, která je napsána ve slovníku. Např. slovo *dog* označuje druh zvířete. Obvyklou součástí tohoto základního významu jsou však i jeho

konotace (stylistický nebo významový odstín doplňující základní význam slova – Encyklopedický slovník, 1993, s. 538); často asociace pozitivní nebo negativní, které jsou navozeny při vyslovení slova. Např. slovo *dog* je mnohými Angličany chápáno jako pozitivní, přátelské, zatímco v arabských zemích navozuje asociaci špíny a podřadnosti (Ur, 1996, s. 64).

Užití slova zahrnuje celou řadu aspektů, které se týkají vazeb slov ve větě, ale i v dané situaci. Vazby a ustálená spojení, to jsou další informace, které jsou důležité pro porozumění a užití slovíčka. Např. slova typu *decision* nebo *conclusion* se pojí se slovesy *make* a *take*. Podobně výraz *throw a ball* a ustálené spojení *toss a coin*, překládáme do češtiny jedním slovesem „hodit“.

Význam slova nabývá často specifický smysl pokud je součástí metafory (= nahrazování slova nebo slovního obratu jiným slovem nebo slovním obratem na základě podobnosti, vzhledu, barvy, vlastnosti, funkce – Encyklopedický slovník, 1993, s. 673) nebo idiomů (= úsloví, rčení, slovní obrat, ustrnulé slovní spojení – Encyklopedický slovník, 1993, s. 431). Je známo, že slovo *hiss* popisuje zvuk, který vydávají hadi, ale přenesením významu např. popisuje způsob promluvy „*Don't move or you are dead*“ *she hissed*. To znamená metaforické použití slova. Pokud hovoříme o prohnáných, zrádných lidech, je možné použít ustálené spojení „*He is a real snake in the grass.*“ „*Snake in the grass.*“ se stalo idiomem, stejně jako nespočetně mnoho další frází jako např. *raining cats and dogs* (leje jako z konve), *putting the cat among the pigeons* (udělat kozla zahradníkem), atd.

Význam slova také určuje to, s čím se pojí, tzn. jaké je vhodné spojení jednoho slova s druhým. Např. užití slova *sprained* ve spojení *sprained ankle* a *sprained wrist* je naprosto správné, ale není možné toto slovo užít ve spojení *sprained thigh*, *sprained rib*. Taková to spojení nazýváme kolokace.

Velmi často užíváme slova v různém sociálním nebo tématickém kontextu. V těchto situacích je nutné se seznámit s různými aspekty, styly a registry slova. Pokud je třeba sdělit, že jsem rozzlobený, můžeme užít neutrálního výrazu „*I'm angry.*“ nebo neformální, hovorový výraz „*I'm really pissed off.*“ Druhý výraz určitě přijde posluchači hrubý v obecném kontextu.

Proto, abychom uměli slovní obrat správně a vhodně použít, je třeba seznámit se se všemi aspekty, které význam slova ovlivňují. Jedná se především o porozumění významu slova, ustálená spojení, styl, kontext, kolokaci apod. Studenti potřebují rozpoznat užití metaforického jazyka a potřebují znát, s jakým slovem se nové slovo pojí. Potřebují také

porozumět v jakém stylistickém, či tématickém kontextu jsou slova a výrazy použity (Harmer, 1994, s. 156 – 157).

2.5 Stavba a zvuk slova

Formu slova tvoří jeho hlásková stavba. V naprosté většině případů vytváří slovo skupina hlásek. Nejdelšími slovy, pokud jde o počet hlásek, bývají složeniny. Zřídka se stává slovo z hlásky jedné (Hauser, 1980, s. 9).

Stavba slova znamená, jak je slovo napsáno, jak je vyslovováno a jak se může měnit jeho podoba. Stavba a zvuk slova jsou základní charakteristiky, se kterými se žáci setkávají poprvé. Při vyučování je nutné zajistit, aby tyto aspekty byly žákům prezentovány a aby se jim žáci naučili. Výslovnost a hláskování jsou v angličtině ve velmi těsném vztahu, protože nepředvídatelnost anglických symbolů a jejich výslovnost může způsobit mnoho problémů. Slova, která mají odlišné formy, ale jsou vyslovována stejně, např. *genes/jeands, break/brake* apod., ale také slovíčka, která mají podobnou formu, tj. píší se podobně, ale odlišně se vylovují např. *bough, tough, though* apod. vedou často k problémům.

Chyby v hláskování a výslovnosti slova mohou vést k nedorozumění, nebo k nepochopení původního významu věty či slova, a proto je nutné věnovat při výuce slovní zásoby těmto záležitostem náležitou pozornost.

Současně i znalost tvorby slov je důležitá, ať se tak děje pomocí předpon, přípon či spojování slov, např. *un + count + able = uncountable, book + case = bookcase, im + possible = impossible* apod. (Harmer, 1994, s. 157)

2.6 Gramatická podoba slova

„Při výuce slovní zásoby je třeba respektovat celou řadu obecných gramatických pravidel, která studenti musí bezpečně ovládat, aby užití slov ve větách dávalo smysl. K těmto pravidlům patří např. tvoření a použití frázových sloves, tvoření příslovcí a jejich umístění ve větě, stupňování přídavných jmen apod. Bez těchto znalostí lze jen těžko ve skutečnosti předpokládat, že studenti znají opravdu dobře slovní zásobu.“ (Harmer, 1994, s.157, 158)

Gramatiku nového slovíčka je dále potřeba objasnit především v případech, kdy se neřídí obecnými gramatickými pravidly a zejména tehdy, pokud se významně liší od mateřského jazyka. Jedná se např. o slova, která v angličtině netvoří množné číslo, a nebo naopak funguje pouze v množném čísle, přídavná jména, která nelze stupňovat, jindy je třeba zdůraznit, se

kterou spojkou se nově učené slovíčko pojí, je-li to zcela odlišné od mateřského jazyka. Před používáním sloves je třeba se také seznámit jak s nepravidelnými tvary, tak s předložkami, se kterými se obvykle pojí, pravidla použití infinitivního *to*, či „*ing*“ koncovky.

Pokud jsou všechny složky slovní zásoby náležitě respektovány ve výuce anglického jazyka, je třeba dále rozhodnout, která slovíčka budou pro studenty zásadní a která okrajová, neboli zvážit, co zahrnout do aktivní slovní zásoby a co bude předmětem pasivní slovní zásoby.

3. Aktivní a pasivní slovní zásoba

Hauser (1980, s.13 – 14) charakterizuje slovní zásobu jako „souhrn všech slov, která se v něm vyskytují. Obsáhlost slovní zásoby svědčí o bohatosti jazyka. Je ovšem třeba připomenout, že se v tom jazyky různých typů liší. Slovní zásoba jazyků s rozvinutým morfematickým tvořením je početnější než jazyků s častým tvořením sémantickým, v němž se nové věci pojmenovávají přenesením významů slov stávajících. Počet slov není uzavřen a je nezjistitelný. Při velkém rozsahu slovní zásoby je nasnadě, že jednotliví uživatelé jazyka všechna slova neznají.

Právě z jejich hlediska rozlišujeme slovní zásobu aktivní, zahrnující slova užívaná v běžné komunikaci ústní i písemné, a slovní zásobu pasivní, kam patří slova, jimž běžný uživatel sice rozumí, ale kterých sám nepoužívá.

Zjištění aktivní slovní zásoby je důležité pro učení cizím jazykům. Didaktikové se snaží stanovit optimální slovníkové minimum, tzv. lexikální standard. Představuje jej soubor lexikálních prostředků pro dorozumívání v základních oblastech společenského styku a užívaných celým společenstvím v dané etapě historického vývoje.

Kromě porozumění všem aspektům uvedeným v předchozích kapitolách, které přispívají k pochopení a správnému užití slov, je nutné si uvědomit, co lze chápat pod pojmem znalost slovní zásoby.

V tomto případě obvykle hovoříme o aktivní a pasivní slovní zásobě. Aktivní slovní zásoba z výše uvedeného tedy znamená, že studenti jsou schopni slovíčka správně používat při dorozumívání se. Pasivní slovní zásoba zahrnuje slova, která jsou studenti schopni poznat v textu, ale která pravděpodobně nejsou součástí aktivní komunikace a která neumí použít v komunikaci (Harmer, 1994, s. 159).

Aktivní a pasivní slovní zásoba je definována také jako produktivní a receptivní slovní zásoba. Každý, kdo se učí cizí jazyk, je obvykle schopen rozpoznat mnohem více slov, než umí používat, je mnohem těžší umět používat slova se správnou výslovností, užít ho ve správné gramatické podobě, ve správném spojení s dalšími slovy apod. Důsledkem toho je schopnost rozpoznat slova v textu a přeložit je v kontextu a využít tak receptivní slovní zásoby.

Produktivní slovní zásoba využitá v mluvení a psaní v cizím jazyce má jednu výhodu. Uživatel si obvykle sám vybere slova, která chce použít, zatímco v receptivní slovní zásobě (čtení a poslech) musí posluchač nebo čtenář akceptovat slova, která jsou jim předložena. Je

ovšem mnohem náročnější dovést studenty k tomu, aby produktivně ovládali 2000 slov a uměli je použít v širokém kontextu, než jen aby pochopili text skládající se ze 2000 slov (Wallace, s. 23).

3. Uchování slovní zásoby

Úkolem každého učitele anglického jazyka je, pracovat se slovní zásobou tak, aby si žáci uložili co nejvíce slov do aktivní slovní zásoby. K tomu je zapotřebí, aby si slovíčka zapamatovali. K tomu je potřeba porozumět procesům, které k zapamatování přispívají.

Rozlišujeme paměť pracovní, krátkodobou a dlouhodobou. Pracovní paměť si lze představit jako pracovní stůl, na kterém je možno manipulovat s informacemi při jejich vstupu do systému nebo při jejich vybavování z dlouhodobé paměti.

Krátkodobá nebo-li bezprostřední paměť, trvá asi 20 sekund a je to první fáze paměťového procesu, která splývá s vnímáním. Znamená přechod informací do dalších fází paměťového procesu a závisí na tom, zda je informace myšlením a emočním prožíváním vyhodnocena jako významná nebo je podpořena doprovodnými asociacemi např. představami, prožitky, které se s přijímanou informací sdružují již při jejím vnímání.

Dlouhodobá paměť zahrnuje myšlenkové procesy a operace probíhající při získávání, přeformulování, organizování a uchovávání informací pro pozdější znovuvyhledání. Lze si ji představit jako systém, do kterého ukládáme nejen fakta, slova a jejich významy, ale i naše myšlenky, zkušenosti a znalosti, pravidla a strategie. Její kapacita je prakticky neomezená. Zatímco dlouhodobá paměť má neomezenou kapacitu, pracovní paměť má kapacitu omezenou. Existují dva hlavní zdroje atributů, pomocí nichž lze položky zakódovat do paměti. Jedním z nich je situace, ve které byla položka prezentována a druhým hlavním zdrojem atributů je sémantická paměť, tedy konkrétní vytváření pojmů.

Pro výuku cizích jazyků poskytuje teorie důležité informace o operacích, které musí žák provádět při kódování cizojazyčného materiálu, při ukládání tohoto materiálu do paměti a při jeho vybavování. Především objasňuje důležité činnosti spojené se zapamatováním slov a jejich vyhledáváním v paměti – poznání a vybavování (vyslechnutého slova, věty). Poznání je snazší, neboť vyžaduje méně operací ke kódování. Žák by zpočátku neměl být nucen podržet v paměti cizojazyčný materiál pro bezprostřední vybavení, ale jen pro bezprostřední poznání. Častá reaktivace paměti během poznávání umožní žákům uchování materiálu v dlouhodobé paměti, a tedy i k jejímu vybavení. V tomto procesu hraje důležitou roli prezentace slovní zásoby, tedy první kontakt studentů s novým materiálem. Čím větší počet atributů žák k zakódování slova použije, např. fonologické rysy, atributy jeho významu, okolnosti prezentace (obrázek vidí, slova slyší, slovo vidí napsané na tabuli apod.), tím větší je pravděpodobnost jeho zapamatování a zpětného vyhledání v paměti (Kollmannová, 2003, s. 26 – 45).

Metodická část

5. Presentace slovní zásoby

Část problémů ve vyučování slovní zásobě leží na faktu, že existuje vztah mezi tím, jaká slovní zásoba by měla být učena na jaké úrovni. Je pravda, že existuje syllabus, který zahrnuje seznam slovíček, ale nikde není záruka, že seznam pro jednu skupinu začátečníků může být shodný se seznamem pro druhou skupinu stejně vyspělých studentů.

Jeden z problémů ve výuce slovní zásoby je také to, jaká slovíčka pro výuku zvolit. Nejde nám o to naučit vybranou sumu dle slovníku, ale spíše rozhodnout, která slovíčka zařadit mezi ta důležitá, tzn. pracovat s nimi tak, aby se dostala do aktivní slovní zásoby a ta, se kterými se pracuje pasivně a nakonec slovíčka, která lze vynechat.

Všeobecným principem bylo učit více konkrétních slov na nižší úrovni a s tím, jak vzrůstala úroveň, rostl podíl abstraktních slov ve vyučované slovní zásobě. Slova jako *table*, *chair*, *chalk* figurují v začátečnických sylabech, protože představují to, co je před studenty, to co je konkrétní, hmatatelné a lehce vysvětlitelné. Slova jako *charity* nejsou fyzicky vůbec přítomna ve třídě a jsou velmi těžce vysvětlitelná. Mezi dalšími kritérii, která jsou používána při výběru slovní zásoby řadíme jejich frekvenčnost a vypovídací hodnotu.

Obečným principem, podle kterého je vybírána slovní zásoba, je její frekvenčnost. Je možno se rozhodovat podle toho, která slova by měla být učena na základě jejich frekvence v komunikaci. Slova, která jsou používána nejvíce by měla být prezentována jako první.

Jiným principem pro selekci je vypovídací hodnota slova. Vypovídací hodnota znamená, že používané slovo má více významů, které je mnohem více používáno, jestliže pokrývá více významů, než pouze jeden specifický. Příkladem slova, které se často používá a které má vypovídací hodnotu může být např. slovo *book*, může být zařazeno mezi počáteční položky syllabu. Má velkou vypovídací hodnotu, je obsahem mnoha dalších slov např. *notebook*, *exercise book*, *textbook* atd.

Rozhodnutí o tom, jaká slovíčka učit a naučit, je velmi silně ovlivněno informacemi o jejich frekvenci a užití, ale tyto informace budou ještě posuzovány ve světle dalších úvah jako je téma, funkce slova, jeho struktura, schopnost naučit slovo, potřebnost a vůle. (Harmer, 1991, s. 156, 157)

5.1 Tři fáze výuky slovní zásoby

První fází, kdy je žáky třeba seznámit s vybranou slovní zásobou je prezentace. Prezentace slovní zásoby představuje různé způsoby seznámení žáků se slovíčky a jejich ekvivalentem v mateřském jazyce. Lze to kromě klasického způsobu tj. napsání slovíček na tabuli i s českým překladem zajistit několika dalšími způsoby:

- krátká, stručná definice např. *a cat is an animal which...*
- detailní popis slova (vzhled, kvalita, barva....)
- příklady např. hyponyma, synonyma, antonyma
- ilustrace tj. krátké fyzické představení slovíčka, ilustrace na papíře, v knize apod.
- kontext, krátký text obsahuje učené slovíčko, písnička, filmová ukázka apod.
- demonstrace pomocí hry, mimické ukázky, dramatizace apod.
- vyjádření pomocí vztahů s jinými slovíčky, asociace s dalšími slovy

Druhou fází představuje procvičování prezentované slovní zásoby tak, aby došlo k uložení co největšího množství slovíček jak do krátkodobé, tak do dlouhodobé paměti. Jsou volena proto různá doplňovací cvičení, křížovky, hádanky a soutěže.

Třetí fází výuky nové slovní zásoby tvoří ukládání slovní zásoby do paměti. Existuje mnoho příčin, proč si některá slovíčka pamatujeme lépe než jiná. Je to v závislosti na slovíčku samotném, za jakých okolností se slovíčku učíme, metodu jakou jsme se slovíčko naučili, na prostředí, ve kterém se slovíčku učíme apod. Je prokázáno, že čím více dodržujeme následující zásady, tím více slovíček si žáci zapamatují:

- lze dosáhnout lepších výsledků, jestliže budou žáci seznamováni se slovíčky, která jsou jasná, lehce pochopitelná a konkrétního významu
- lepších výsledků bude také dosaženo, jestliže bude nové slovo propojeno s jiným, již známým, dobře pochopeným a zapamatovaným slovíčkem
- je vhodnější učit slovíčka samostatně, odděleně, než v průběhu jiné činnosti, jinak řečeno, slovíčka učíme žáky např. na začátku hodiny a ke konci je ještě jednou zopakujeme a znova další vyučovací hodinu, následně je znova „letecky“ proběhneme, eventuelně zopakujeme a napravíme jejich výslovnost či pravopisné chyby (Ur, 1996, s. 69)

5.2 Prezentace nových slovíček

Vyučování slovní zásobě je mnohem víc, než jen prezentace nových slovíček. Studenti v kurzech se týdně setkávají s velkým množstvím slovíček, ale některá umí použít přímo,

některá nikoli. Lze tedy konstatovat, že prezentace nové slovní zásoby je nejméně tak důležitá jako výuka gramatických struktur. Je třeba zdůraznit, že v celém procesu výuky slovní zásoby hraje klíčovou roli prezentace. Pokusy se slovní zásobou ukázaly, že studenti si lépe zapamatují slova, pokud skutečně s nimi pracují, pokud k nim mají určitý vztah.

Základními metodami prezentace slovní zásoby jsou induktivní a deduktivní metoda. Existuje i určitá výhoda v tom, když slovíčka studentům pouze nepředkládáme, ale pracujeme s nimi jako např. měníme význam slova v opačný, vytváříme z podstatného jména přídavné, popř. sloveso či příslovce, skládáme slova dohromady apod. Výše uvedené aktivity pomohou žákům zapamatovat si nově učená slovíčka. Lze tedy shrnout, že by měla být studentům umožněna interaktivní práce s osvojovanou slovní zásobou. K již zmíněným dvěma způsobům prezentace nové slovní zásoby, předkládání slovíček s ekvivalentem v mateřském jazyce a interaktivní práce se slovíčky, může být vhodnou alternativou tzv. objevitelská technika, kdy jsou žáci či studenti vyzváni, aby objevovali sami, co slovo znamená a jak a proč je používáno. Raději než je pouze učit nová slova, je lépe jim ukázat jeho příklady, např. v textu a požádat je, aby využili svých předchozích znalostí a zkušeností a rozluštili, jaká slova se k nově učenému vztahují, kdy a kde se používá, jak vypadá jeho gramatická podoba. Tato technika umožňuje studentům aktivně získávat nové vědomosti.

Dalšími metodami, které lze použít při prezentaci nové slovní zásoby mohou být kromě induktivní a deduktivní metody i práce ve skupinách, práce ve dvojicích, individuální práce.

Je známo, že slovíčka, která mají být naučena, by měla přecházet mezi aktivní a pasivní slovní zásobou. Také víme, že interaktivní práce se slovy umožňuje jejich lepší uložení do paměti. Jinými slovy, jestliže učitel provádí správný druh prezentace slovní zásoby studentům a dává jim příležitost pro jejich procvičování, existuje reálná šance pro jejich naučení a uložení do paměti.

Ne všechna slovíčka mohou být naučena interaktivní nebo objevitelskou technikou. Přestože jsou obě tyto techniky velmi efektivní, je mnoho příležitostí, kdy by tyto techniky nepřinesly očekávaný výsledek, a proto je třeba zvolit jinou metodu prezentace:

a) jednou z cest, jak představit nové slovo může být jeho představení v „reálu“, např. slovíčka typu *postcard*, *ruler*, *pen*, *ball* lze přinést do třídy, učitel je může držet v ruce a říkat, jak se dané slovo řekne v angličtině

b) přinést do třídy pero nebo pohlednici není problém, ten ale nastává v případě,

pokud je nutné žákům představit např. slovo *car*, *elephant*, *tiger*. V tomto případě budou velkým pomocníkem učiteli tzv. *flashcards*, tzn. kartičky s obrázky nově prezentovaného slova. Obrázek tedy může být použit k vysvětlení významu slova, je také možné ho nakreslit na tabuli. Tak je vhodné ilustrovat zejména předložky, opačné významy slov atd.

c) je také možné vysvětlit význam slova, zejména sloves např. *running*, *walking*, *smoking*, *smiling*, pomocí pantomimy, gestikulace a pohybů

d) při prezentaci lze použít i smyslových vztahů, tzn. lze představit význam slova *empty* v kontrastu slova *full*, *cold* v kontrastu se slovem *hot*, k tomuto je možno použít i nákres na tabuli nebo pantomimu

e) další vztah, který lze použít při prezentaci nové slovní zásoby je vztah obecného a

specifického slova, tento vztah je možno použít pro prezentaci významu. Můžeme říci *clothes* a vyjmenovat, všechny možné druhy oblečení, které žáci již znají, to samé platí např. o zelenině, ovoci, nábytku, počasí apod.

f) vysvětlování významu v angličtině může být velmi složité, zejména pro začátečníky a mírně pokročilé studenty, ale s pokročilými studenty lze tuto metodu úspěšně použít

g) překlad je nejrychlejší a nejjednodušší cestou, jak vysvětlit význam nového slova, ale nikoliv bezproblémovou. Je třeba připomenout, že v tomto případě dochází k velké pasivitě žáků, k narušení atmosféry hodiny, která by měla probíhat v duchu angličtiny.

Všechny tyto druhy prezentací mohou být použity samostatně, nebo mohou být kombinovány. Je důležité mít na paměti, že vedle psané podoby existuje ještě výslovnost, která je neméně důležitá. Nemělo by se stát, že žáci nejsou seznámeni s výslovností prezentovaného slovíčka. (Harmer, 1994, s. 159 – 162)

5.3 Základní principy prezentace

Prvním zásadním krokem při přípravě prezentace je stanovení cíle prezentace. Vzhledem k výuce slovní zásoby je třeba stanovit zda budou prezentovány všechny aspekty slovíček a k jakému účelu bude tato slovní zásoba představena. Tím může být centrální téma hodiny, nebo příprava projektu. Stanovení cíle je pak rozhodující pro výběr slovíček.

V druhé řadě je potřeba si uvědomit množství slovní zásoby, které bude prezentováno. Kolik nových slovíček se budou žáci učit a jestli se slovíčko stane součástí jejich aktivní slovní zásoby, nebo zda postačí jeho uložení do paměti jako pasivní slovní zásoba. V případě, že se učitel rozhodne špatně, mohou být žáci frustrováni velkým množstvím slovíček, nebo naopak neudělají takový pokrok, při malém množství, jaké by si nejen vyučující, ale i žáci představovali. Pokud učitel cítí, že žáci jsou schopni pojmout více slovíček, než je připraveno, může žákům doplnit rozšiřující slovní zásobu, nebo nechat žáky vypsát neznámá slovíčka z textu, velmi motivující pro současnou mladou populaci je práce s textem písní současných popových interpretů.

Dalším principem je dle Wallace (1988,s. 28) tzv. potřebnost. V tomto případě je nejvhodnější postavit žáky do situace, kde musí komunikovat „prezentovanou“ slovní zásobou. A protože žáci ta slovíčka potřebují, tak se jim zároveň učí. Jinými slovy řečeno učitel vybírá k prezentaci taková slovíčka, která se ukázala během komunikativních aktivit pro žáky nutná. Slovíčka, která žákům v těchto aktivitách chybí jsou potom obsahem prezentace. Slovíčka jsou tedy potom prezentována podle vlastních potřeb žáků a jejich zájmů, a tedy mnohem lépe zapamatovatelná. Tento způsob prezentace lze využít i v jiných prostorách, než je školní třída.

Zřídka kdy se stane, že si žák, student, zapamatuje slovíčko ihned napoprvé, jakmile ho uslyší. Je samozřejmé, že slovíčko by mělo být opakováno, dokud se ho student bezpečně nenaučí. Nejjednodušší cesta, jak zjistit, že se žák vytyčené slovo naučil, je zjistit, zda slovo rozpozná a je schopen identifikovat jeho význam. Jestliže by slovíčko mělo být součástí produktivní slovní zásoby, musí mu být dána příležitost ho použít, tak často, jak to bude nezbytně nutné pro opětovné vyvolání z paměti se správným přízvukem a výslovností. Určitě to není dostatečné, pokud se tak stane pouze v jedné vyučovací hodině.

Žáci by se měli učit slovíčka v situacích, pro která jsou daná slovíčka určena. Tím je míněna např. formální nebo mluvená angličtina, obchodní angličtina apod. Slova stojí velmi zřídka samostatně, v izolaci, proto se zdá být velmi důležité pro studenty, naučit se slovíčka v kontextu. Je důležité, aby se slovo objevovalo hned od počátku v jejich přirozené situaci.

(Wallace, 1988, s. 27 – 30) Kontextem můžeme rozumět písničku, text, básničku, říkanku, ale i ukázkou z filmu, jak určeného pro výuku, tak takového, které děti motivuje, tzn. je pro ně zajímavý.

Je tedy nutné, aby si učitel, jako správný manažer, připravil vše potřebné, dopředu se rozhodl co, kdy a za jakých podmínek bude žákům prezentovat, jakou zvolí metodu k prezentaci, jak bude daná slovíčka opakovat a procvičovat, ale i jak se přesvědčí, zda žáci slovíčka dobře ovládají, umí je přeložit do rodného jazyka, znají jejich význam, umí ho použít ve správném kontextu, jednoduše řečeno, jak si ověřit, že se cílené slovíčko stalo součástí aktivní slovní zásoby žáka.

Za základní principy prezentace dle Wallace (1988) lze tedy považovat:

- vhodné tématické zaměření prezentované slovní zásoby
- vhodně zvolené množství slovní zásoby
- užitečnost prezentované slovní zásoby pro běžnou komunikaci
- přesvědčení, zda žák bezpečně ovládá prezentovanou slovní zásobu
- naučení slovíček v dané rovině jazyka
- naučení slovíček v kontextu, nikoliv izolovaně

Praktická část

6. Výzkum

6.1 Formulace hypotézy

Závěry uvedené v teoretické části ukazují, že prezentace hraje důležitou roli při osvojování slovní zásoby jak aktivních slovíček, tak slovíček pro pasivní užití. Na základě dobře provedené prezentace, si žáci v paměti uloží prezentovanou slovní zásobu, jsou schopni s ní pracovat, jsou schopni ji používat a tudíž jsou lépe připraveni na komunikaci v cizím jazyce, což je cílem každého učitel nejen angličtiny.

Předmětem výzkumu je proto zjistit vliv způsobů prezentace slovní zásoby v hodinách angličtiny na II. stupni základní školy na efektivnější výuku. Při vhodném způsobu prezentace lze předpokládat, že se podaří povzbudit aktivní přístup žáků k výuce angličtiny, podpořit rychlejší a snadnější porozumění novým slovíčkům a jejich použití v jiném kontextu. Tento fakt přispěje k větší motivaci žáků a pocitu jistoty v učení se i používání anglického jazyka. Z uvedeného závěru je možné stanovit následující hypotézu:

Pestrost a různorodost aktivit využitých při prezentaci slovní zásoby v hodinách anglického jazyka na II. stupni základní školy, které respektují metodické zásady náležité organizace a vedení výuky, mohou významně přispět k lepšímu porozumění a použití slovíček, k aktivnímu přístupu dětí k výuce jazyka a tedy i k efektivnějšímu osvojení anglického jazyka.

6.2 Příprava projektu

Do přípravy projektu byly zahrnuty následující postupy:

- a) pozorování
- b) analýza učebnice
- c) stanovení kritérií pro návrh aktivit
- d) hodnocení projektu

Pozorování bylo zaměřeno na vlastní výuku ve třídě, kde obvykle probíhá prezentace tradičním způsobem, tzn. žákům je slovní zásoba přečtena, popř. zapsána na tabuli, žáci si ji

opíší, nahlas zopakují po učiteli prezentovaná slovíčka a doma se je individuálně naučí. V současné době většina žáků mívá při takovémto způsobu prezentace slovní zásoby velké problémy s jejím zapamatováním, neboli s uchováním slovní zásoby v dlouhodobé paměti. Z toho vyplývají i těžkosti při práci v hodině angličtiny, při komunikaci a v neposlední řadě žáci ztrácejí zájem o výuku jako takovou.

Pečlivá analýza učebnice *Project 2* a *Project 3* ukázala, že je nutné, aby si učitel vytvořil vlastní strategie prezentace slovní zásoby. Pouze v některých kapitolách lze použít prezentaci, kterou nabízí učebnice, např. slovní zásoba týkající se potravin. Ve většině případech je v učebnici předvedena výše zmíněná prezentace slovíček. V pracovním sešitě na konci je slovní zásoba rozdělena podle kapitol a jejich částí tzn., že slovíčka nejsou ani součástí učebnice, se kterou žáci pracují a už vůbec nejsou uvedena v průběhu jednotlivých kapitol. V učebnici také nenajdeme žádná procvičovací cvičení, která by se zaměřila na prezentovanou slovní zásobu, nebo by opakovala již probraná slovíčka. Snad jen výjimku tvoří kapitola týkající se potravin a nakupování a kapitola týkající se vybavení a zařízení bytu či rodinného domku.

Na základě analýzy situace ve třídách a analýzy učebnic a studia teorie byla vypracována následující kritéria pro vytvoření a zařazení aktivit při prezentaci slovní zásoby:

- prezentace musí mít silný motivační náboj daný tématem, formou nebo obdobím, ve kterém je prezentována
- počet slovíček by neměl zahrnovat více než deset úplně neznámých slov
- prezentace by měla zahrnovat význam slova, jeho formu a výslovnost
- prezentace by měla respektovat různé učební styly žáků
- prezentace by měla být vždy následována náležitým procvičením
- po prezentaci by měl být pozitivně laděný výstup pro žáky, ať už formou testu, kde by měli možnost uspět všichni žáci, nebo formou odměn či uspokojení z odvedené práce.

Hodnocení projektu by mělo být provedeno formou testů, zaměřených na prezentovanou slovní zásobu a dotazníkem pro děti, zaměřený na zjištění jejich motivace, zapamatování prezentované slovní zásoby nebo jen forma řízeného rozhovoru se žáky, který je obvykle neformální a je veden bezprostředně po hodině, ve které jsou nová slovíčka prezentována, nebo v hodině, kdy jsou žákům předkládány jejich výstupy např. při hodnocení testů. Na základě stanovených konkrétních výukových metod a konkrétní slovní zásoby byly vypracovány testy. Testování bylo připraveno na zvláštních testovacích arších, které jsou součástí tohoto výzkumu. Testy byly buď zařazeny do hodiny, ve které byla ukončena prezentace slovní zásoby s cílem zjistit okamžité porozumění významu slov, a nebo po delší

době, aby bylo možné ohodnotit, zda si žáci nová slovíčka zapamatovali. Testy na slovní

zásobu musely být navrženy na takovou úroveň vědomostí, aby mohli uspět i nejslabší žáci a s chutí se zapojili do projektu a pracovali podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. V tomto případě bylo využito výukových minim stanovených pro výuku anglického jazyka, který vypracovala vedoucí kabinetu anglického jazyka na ZŠ Česká Lípa. Písemné testy obsahovaly slovní zásobu, která byla náležitě prezentována a následně důkladně procvičena. Testy byly zpracovány v nejrůznějších formách, od klasických až po doplňovací cvičení.

7. Předmět výzkumu

Závěry teoretické části diplomové práce podporují domněnku, že správně provedená prezentace slovní zásoby, za použití různých, pestrých a nestandardních aktivit v hodinách angličtiny na II. stupni základní školy, respektující všechny základní principy prezentace může významně přispět k lepšímu porozumění a použití slovíček v běžné komunikaci v cizím jazyce, k aktivnímu přístupu dětí k výuce jazyka a zároveň i k efektivnějšímu osvojení anglického jazyka.

Z výše uvedeného vyplývá, že předmětem výzkumu je zjistit vliv různých způsobů prezentace slovní zásoby v hodinách angličtiny na II. stupni základní školy na zefektivnění výuky. Při vhodném způsobu prezentace lze předpokládat, že se podaří povzbudit aktivní přístup žáků k výuce angličtiny, podpořit rychlejší a snadnější porozumění novým slovíčkům a jejich použití v jiném kontextu. Tento fakt přispěje k větší motivaci žáků a pocitu jistoty v učení se i v používání anglického jazyka.

8. Ověření hypotézy

Výzkum byl uskutečněn na Základní škole Česká Lípa, kterou navštěvuje cca jeden tisíc žáků. Výzkum probíhal v sedmém ročníku, pouze jedna kapitola byla provedena v ročníku osmém. Jedná se o kapitolu *At home*.

Ve škole jsou žáci na jazyky spojeni do skupin tak, aby minimální počet žáků činil dvanáct a maximální počet nepřesáhl dvacet čtyři, jak stanovuje Vyhláška č. 48 z 18. ledna 2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky konkrétně § 5, odstavec 5. Výzkum byl prováděn ve skupině žáků, ve kterou byly spojeny třídy VII. B VII.C. Celkově se tato třída jeví jako průměrná ve srovnání s ostatními skupinami, které nebyly ovšem testovány.

Ve smíšené skupině žáků sedmých ročníků bylo celkem 13 žáků, z toho 5 děvčat a zbytek tvoří chlapci. Celkově lze třídu charakterizovat jako prospěchově nevyrovnanou. Vedle žáků, kteří neměli v angličtině žádné problémy (dva chlapci), byli zde i žáci, kterým porozumění základním jednoduchým větám, či příkazům činí velké obtíže (jeden chlapec a jedna dívka). Pro žáky je charakteristický nezájem rodiny o přípravu na vyučování, tzn. žáci nenosí téměř nikdy žádná domácí cvičení, velmi často zapomínají učebnici, sešit nebo pracovní sešit, zameškanou látku si nejsou schopni doplnit ani při nabídce učitele, že jim pomůže, apod. Zbytek třídy bychom mohli zařadit do běžného průměru dnešní školní populace.

Výzkum probíhal ve školním roce 2005/2006. Jednotlivá témata byla zařazována do běžných vyučovacích hodin tak, jak byla postupně probírána podle tematického plánu vytvořeného na začátku školního roku. Tematicky zaměřená slovní zásoba na sociokulturní informace o anglicky mluvících zemích byla zařazována v roční době, které se týkala (Vánoce, Velikonoce).

9. Příprava projektu

9.1 Analýza učebnice

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, výzkum byl prováděn v VII. a VIII. ročníku základní školy. Oba tyto ročníky pracují se stejnou řadou učebnic: Hutchinson, Tom: *English Project 2* a *English Project 3*. Oxford University Press, 2000.

9.1.1 *English Project 3*

Slovní zásoba je součástí pracovního sešitu, který je součástí ucelené řady učebnice, jak již bylo zmíněno. Je dělena podle tématických celků. V učebnici samostatně slovní zásobu vůbec nenalezneme. V učebnici je pouze součástí textu nebo cvičení, ale zvlášť není uvedena. V pracovním sešitě se tedy jedná o klasický zápis slovní zásoby, tj. anglické slovíčko, transkripce (přepis výslovnosti) a český ekvivalent. Dle mého názoru chybí tvoření množného čísla v případě nepravidelností, nepravidelné tvoření třetí osoby jednotného čísla sloves, popřípadě tvoření minulého času. Určitě by v některých případech bylo vhodné použití vazeb podstatného jména se slovesem, sloves s předložkou a různých ustálených spojení, které bývají uvedena jen zčásti např. *to be good at*, *to be interested in*, *to be afraid of* apod. Učebnice sama o sobě nenabízí velké množství aktivit k zopakování, procvičení a uchování slovní zásoby. V pracovním sešitě jsou cvičení zaměřena především na procvičení gramatických jevů probíraných v jednotlivých kapitolách, výjimečně lze nalézt cvičení na doplnění vhodného slovíčka do textu nebo písničky, nebo tvoření spojení podstatného jména a slovesa tak, aby si žáci upevnili ustálené vazby. Pokud v učebnici najdeme příležitost k procvičení slovní zásoby, jedná se obvykle o cvičení ve formě popisu obrázku. Určitě ani v učebnici, ani v pracovním sešitě nelze nalézt zopakování předchozí, jinaž naučené slovní zásoby.

Z provedené analýzy této učebnice je možné konstatovat, že učebnice ani pracovní sešit v žádném případě neobsahují dostatečné množství aktivit nutných pro prezentaci, procvičování a uchování slovní zásoby. Je ale možné řadu aktivit upravit, či doplnit tak, aby tyto požadavky byly vhodné k uvedeného účelu. Při přípravě aktivit zahrnutých ve výzkumu bylo použito vlastních návrhů aktivit zaměřených na prezentaci slovní zásoby.

9.1.2 *English Project 3*

Slovní zásoba je i v případě této učebnice také součástí pracovního sešitu a jedná se o tradiční zápis tj. anglické slovíčko, transkripce, ekvivalent v mateřském jazyce). Závažným nedostatkem se jeví fakt, že v pracovním sešitě nacházíme stále nová a nová slovíčka. Slovní zásoby z předcházejících učebnic není řádně zopakována ani formou textu, ani formou cvičení. Presentace nových slovíček je na nízké úrovni, nenachází se jejich přehled v učebnici, pouze v pracovním sešitě, nejsou odlišena od ostatních slovíček v textu, nejsou na ně připravena cvičení, která by byla přípravou na čtení textu, jsou pouze součástí textů, kde splývají s již probranou slovní zásobou. V učebnici ani v pracovním sešitě nebylo shledáno dostatečné množství příležitostí k procvičení slovní zásoby. Také v případě *English Project 3* byly použity navržené vlastní aktivity prezentace slovní zásoby.

9.2 Kritéria vypracování aktivit pro prezentaci slovní zásoby

Z předcházející analýzy jednoznačně vyplynulo, že téměř všechny aktivity, které jsou použity v projektu byly vybrány a připraveny autorkou diplomové práce. Aby mohly tyto aktivity být součástí výzkumu, musely splňovat předem stanovená kritéria, vyplývající z teoretických i metodologických závěrů:

- a) motivace = nastartovat u dětí kladný přístup k angličtině, vzbudit jejich zájem o výuku
- b) včlenění do hodin = aktivity jsou součástí běžných vyučovacích hodin, do kterých logicky zapadají
- c) pestrost aktivit = různé způsoby prezentace a podnětů pro uchovávání slovní zásoby v paměti tak, aby byly respektovány různé učební styly žáků a aby tyto aktivity zaujaly všechny děti
- d) výběr slovní zásoby = dle teoretických závěrů na jednu prezentaci by mělo připadnout sedm, maximálně deset nových slovíček, obtížnost slovní zásoby musí odpovídat věku dětí, pro které je určena
- e) aktivity pro prezentaci musí být následovány procvičením prezentované slovní zásoby
- f) aktivity musí podporovat uložení slovíček do krátkodobé paměti, tzn. že žáci např. budou schopni pracovat se slovíčky nebo přečíst text

9.3 Hodnocení projektu

Pro zhodnocení efektivity celého výzkumného úkolu byly stanoveny následující nástroje hodnocení:

- a) reflexe = následují každou vyučovací hodinu, která byla zahrnuta do výzkumu
- b) testování = testy zaměřené na ověření znalostí prezentovné slovní zásoby; testy byly zařazeny obvykle do hodin, která následovala po provedení poslední části prezentace a po procvičení slovní zásoby
- c) diskuse s dětmi = byla zařazována na konci vyučovacích hodin a jejich cílem bylo zjistit jak, děti reagovaly na různé způsoby práce se slovní zásobou.

10. Popis průběhu vyučovacích hodin a jejich následná reflexe

Úvodní kapitola, učebnice *English Project 2, Introduction* je rozdělena do tří částí, které jsou opakováním předešlého šestého ročníku:

- *Hello!* = seznamování
- *Giving personal information* = základní údaje o člověku, otázky a odpovědi týkající se např. jména, příjmení, bydliště, adresy, data narození, zájmů apod.
- *In the classroom* = co se nachází ve třídě, kdo má jaké pomůcky a co kdo ve třídě dělá

Protože v této úvodní kapitole se jednalo vesměs o opakování jevů, které by žáci měli znát, rozhodla jsem se tuto lekci rozdělit na dva díly - „Ve škole“ a „Moje školní taška“ a dětem slovní zásobu rozšířit netradičním způsobem. Předmětem prezentace nové slovní zásoby se tedy stala témata „Ve škole“ a „Moje školní taška“.

10.1 Téma „At school“

10.1.1 Plán prezentace

a) aktivity

- seznámení se se slovíčky (obchůzka po škole)
- grafické znázornění prezentované slovní zásoby
- brainstorming
- přiřazování slovíček věcem ve třídě

b) cíl všeobecný

- probudit zájem o téma, vybavit si po prázdninách, kde se co nachází a kdo je kdo
- povzbudit kladnou motivaci žáků k výuce angličtiny

c) cíl jazykový

- zopakovat starší slovní zásobu (teacher, classroom, desk, window, blackboard, picture)
- naučit novou slovní zásobu a procvičit již naučenou (headmaster, secretary, economist, school office, class teacher, English teacher, staff room, primary and middle school, gym, computer lab, sports ground, wastebasket, chalk, cloth, sponge, notice board, plant)

- upevnění gramatické struktury *This is, That is..., There is/there are*
- procvičení výslovnosti a významu těchto slovíček

d) cíl mimojazyčný

- využití výtvarných dovedností žáků
- přivýkání si na různé způsoby prací se slovíčky

e) pomůcky

- papír, kreslicí potřeby, učebnice, psací potřeby
- připravená cvičení na procvičování nových slovíček

f) časová dotace

prezentace bude součástí vyučovací hodiny výše uvedeného tématu a neměla by přesáhnout 15 minut

10.1.2 Popis jednotlivých částí vyučovacích hodin s tématem „*At school*“

10.1.2.1 První fáze prezentace

První vyučovací hodina začala zcela tradičním způsobem. Děti si nadepsaly číslo hodiny, datum a téma hodiny: *At school* do svých školních sešitů. Úvodem se žáci snažili vzpomenout na slovíčka, která mají cokoli společného se školou. Každý řekl jedno slovíčko. Na konce tohoto úvodního opakování, jsem děti motivovala tím, že pro ně mám připravené nové zcela netradiční seznámení s novými slovíčky.

S dětmi jsem prošla celou školu, která je rozdělena na tři pavilony. Zastavili jsme se u každého slovíčka s následujícím komentářem:

A headmaster (společně jsme stáli v ředitelně, ukázala jsem na pana ředitele, děti po mě slovíčko opakovaly). *He is our headmaster. Mr. Libor Šmejda is our headmaster.*

A headmaster's office (prstem jsem ukazovala na ředitelnu jako místnost i na nápis ředitelna na dveřích, děti opět opakovaly). *This is a headmaster's office. Our headmaster Libor Šmejda is in his office.* Mluvila jsem pomalu a zřetelně. Žáci opakovali po mně vždy jen nové slovíčko. Stejným způsobem probíhala prezentace následujících slov: sekretářka (*secretary*), ekonomka (*economist*), kancelář (*school office*) a I. stupeň (*primary school*), neboť to vše se nachází v prvním pavilonu. Přesunuli jsem se do pavilonu druhého, kde byla stejným nebo podobným způsobem prezentována i opakována slovíčka: II. stupeň (*middle*

school), třída (*classroom*), počítačová učebna (*computer lab*), učitel (*teacher*), třídní učitel (*class teacher*), učitel angličtiny (*English teacher*) a kabinet (*staff room*). Stále jsou užívány stejné vazby *this is, that is, there are/there is...* Žáci vždy opakovali jen samotné slovíčko. Ve třetím pavilonu se seznámili s tělocvičnou (*gym*) a sportovním hřištěm (*sports ground*). Poté následoval návrat zpět do třídy, kde jsme se věnovali vybavení třídy stejným způsobem. Obcházeli jsme učebnu od jedné věci ke druhé: *This is a teacher's desk. This is my desk. There is a teacher's desk in front of children's desks. A teacher's desk.* Stejným způsobem je pokračováno u dalších slovíček odpadkový koš (*wastebasket*), křída (*chalk*), houba (*sponge*), nástěnka (*notice board*), obrázek (*picture*), okno (*window*) a rostlina (*plant*).

Po dokončení této prezentace byly děti rozděleny na dvě skupiny a soutěžily o to, která skupina si vzpomene na více slovíček, která již znají v souvislosti se školou, nebo která byla dnes nově představena. Jedná se o procvičení formou brainstormingu. K dispozici neměly slovníky ani jiné pomůcky, jen papír a pero. V časovém limitu 3 minuty měly zapsat, nebo nakreslit co největší množství slovíček, na která si vzpomněly. Nebyla hodnocena správnost psané podoby slova, protože ještě nebyla prezentována jasná podoba slovíčka. Jednalo se o procvičení toho, co se děti nově naučily, nebo co již znaly.

Po skončení prezentace výuka pokračovala prací s učebnicí, kde jsme se zaměřili na práci s učebnicí. Na jedné straně úvodní kapitoli v učebnici se nachází obrázek školní třídy. Úkolem pro žáky bylo vyjmenovat všechny věci, které jsou na obrázku. Pak následovala soutěž *How good is your memory*. Po dobu jedné minuty děti pozorovaly obrázek a po té měly vyjmenovat věci, které viděly na obrázku. V závěru hodiny bylo provedeno ještě jednou zopakování prezentované slovní zásoby a bylo ještě jednou zopakováno zadání domácího úkolu.

10.1.2.2 Reflexe

Realizace první fáze prezentace byla provedena druhou vyučovací hodinu, kdy pozornost a připravenost přijímat nové informace je na vysoké úrovni. Žákům byla názorně předvedena všechna předem vybraná slovíčka a prezentace trvala podle plánu cca 15 minut. V průběhu vycházky po škole nebylo třeba žáky napomínat, chovali se ukázněně a po celou dobu nebyla použita mateřština. Vše bylo sdělováno v angličtině. Byla to velmi jednoduchá spojení, která se vždy dala dobře ukázat, a tak žáci v dané chvíli slovíčkům porozuměli. K dobrému porozumění přispělo i to, že určité množství slovíček bylo již dětem známo, v průběhu prezentace jsme se pohybovali ve známém prostředí, tak si význam některých slovíček,

či spojení mohli domyslet a v neposlední řadě i netradiční spojení výuky jazyka s procházkou po škole. Všichni zaměstnanci školy ochotně spolupracovali, pan ředitel se dokonce sám představil v angličtině. Po prezentaci byl žákům zadán úkol: doma měli na papír nakreslit obrázek těch slovíček, která si pamatují. Hodina dále pokračovala podle předem stanoveného harmonogramu (práce s učebnicí a pracovním sešitem). Svou nadšenou spoluprací (děti se hlásily, nadšeně komentovaly „to už jsem slyšel, to znám, jé, to já nevím...“), svou zvědavostí (paní učitelko, kam půjdeme teď, a jak se řekne tohle...), „sportovním duchem“ (dělej, ještě tohle slovíčko tam napiš, a tohle, a jak to říkála...) prokázaly, že byl splněn velmi důležitý cíl této první fáze a tím je motivace. Zaujetí dětí sloužilo také jako příprava pro následující vytváření prezentací.

10.1.2.3 Druhá fáze prezentace

Následující hodina byla opět částečně věnována prezentaci slovní zásoby, jejímž cílem bylo představit žákům vedle mluvené formy slovíčka i jeho psanou podobu. Opět jsem opakovala stejné formulace jako při představování, aby si žáci slovíčka lépe vybavili. Děti zopakovaly slovíčko a zároveň jsem ho psala na tabuli. Aniž bychom slovíčko překládali, žáci si našli to správné na svém obrázku, který si přinesli namalovaný z domova za domácí úkol a pod obrázek opsali slovíčko z tabule. Co mají dělat, jim bylo popsáno a názorně ukázáno jak v angličtině (krátké jednoduché věty: *Repeat the words. Find your picture. Write the word on the paper under the picture*). Pokud žáci slovíčko neměli nakreslené, tak si slovíčko zapsali na druhou stranu papíru.

Po skončení této fáze jsme společně pokračovali s popisem obrázku v učebnici. Tentokrát jsme ale opakovali přítomný čas průběhový a popisovali aktivity z obrázku. Následovala práce v pracovním sešitě.

10.1.2.4 Reflexe

Aktivita trvala přibližně patnáct minut. Nejprve vznikl problém, protože dva žáci neměli splněný zadaný domácí úkol (nakreslená slovíčka) vůbec, někteří nepochopili, že obrázky mají nakreslit na papír a nakreslili je do domácího sešitu. Ostatní žáci byli velmi úspěšní a získali motivační jedničku za aktivitu při vyučování. Pro příště je potřeba postavit hodinu i na jiné alternativě, než je zpracování domácího úkolu a zajistit tak jiným způsobem (vizuální práci) se slovíčky.

Opisováním slovíček z tabule si žáci procvičili psanou podobu a zároveň si prezentovaná slovíčka znovu zopakovali. Tato aktivita dala příležitost všem dětem procvičit si psanou podobu, význam i výslovnost nových slovíček.

V příloze nalezneme dvě domácí práce žáků, kteří se podíleli na tomto projektu (Příloha číslo 1).

10.1.2.5 Třetí fáze prezentace

V následující fázi zařazené do vyučovací hodiny, bylo představení psané formy včetně gramatických podob tzn. množného čísla, přivlastňovací pád, spojení dvou slovíček v jednoslovný pojem. Předmětem aktivity bylo tedy upevnění psané formy slovíčka. Děti viděly psanou podobu s obrázkem, který vysvětloval jeho význam, před sebou, na svých obrázcích. Výzvou *Take your vocabulary* si žáci vyndali své slovníčky a *Take your vocabulary paper* si žáci vyndali své papíry, na kterých měli nakreslená a popsaná slovíčka v angličtině. Tentokrát už měli všichni všechno. Na tabuli jsem napsala slovíčko, společně jsme si slovíčko zopakovali (*Repeat!*) a na otázku *What does it mean?* žáci říkali český ekvivalent, který jsem napsala na tabuli a vyzvala žáky, aby známé gramatické zvláštnosti vysvětlili, při nejasnostech jsem jim s vysvětlením pomohla a závěrem vše shrnula.

A headmaster – ředitel, skládá se ze dvou slov head = hlava, master = pán, množné číslo je pravidelné.

A headmaster's office – ředitelna, složeno ze dvou slov ředitel + kancelář, použito přivlastňovacího pád 's.

A secretary – sekretářka, v množném čísle změkčujeme na *secretaries*, protože před y je souhláska r.

An economist – ekonomka, neurčitý člen an, protože podstatné jméno začíná na samohlásku, pravidelné množné číslo.

A school office – kancelář ve škole, sídlo účetních a sekretářky.

A class teacher – třídní učitel, *class* = třída + *teacher* = učitel.

Na závěr této fáze si žáci zapsali nová slovíčka do slovníčků. Po této úvodní části hodiny jsme společně pracovali s učebnicí i pracovním sešitem, kde jsme vypracovávali cvičení týkající se problematiky seznamování a podávání základních informací o lidech.

10.1.2.6 Reflexe

Žáci aktivně spolupracovali při diktování překladu slovíček. Někteří slabí ale jen pasivně opisovali z tabule, někteří i s chybami, takže jsem jim slovíčka musela kontrolovat. Vadou bylo to, že někteří pracovali velmi pasivně, zatímco jiní zase velmi aktivně. Vykřikovali a museli být zklidňováni, aby se ke slovu dostali i méně průbojní žáci. Tato část zabrala více jak tři čtvrtiny vyučovací hodiny. Jeví se to jako dlouhá doba, ale žáci mají problémy s opisem a kontrola opisování je časově poměrně náročná.

Na druhou stranu ale bylo vidět, že děti rozuměly gramatickým jevům, protože na slovíčka, která si osvojily, aplikovaly gramatické jevy, které znaly z předchozí výuky. Vysvětlování gramatických jevů dávalo více příležitostí lepším žákům, kteří mohli prokázat své znalosti. I když pro slabší žáky by bylo potřeba značné nápovědy, ale i oni měli příležitost znovu slyšet prezentovaná slovníčka a zopakovat základní gramatická pravidla, jejichž použití by pro ně mělo být samozřejmostí.

Ke shrnutí prezentované kapitoly byl připraven pro žáky test, který vypracovávali samostatně. Doba stanovená na vyplnění testu neměla přesáhnout deset minut. Test sloužil jako další forma procvičení. V příloze lze najít jednak nevyplněný test a jednak test, který dopadl v hodnocení nejlépe a naopak nejhůře (Příloha číslo 2a, 2b, 2c)

10.1.3 Shrnutí

Prezentaci a upevňování znalostí týkajících se slovní zásoby *At school*, bylo věnováno celkem 45 minut v průběhu tří vyučovacích hodin. Realizace nebyla prováděna ve třech po sobě následujících hodinách, ale v jedné ze tří vyučovacích hodin v každém týdnu. Děti se seznámily s novými slovíčky a zároveň si zopakovaly již osvojenou slovní zásobu. Nová slovíčka se naučily používat a rozuměly jejich významu, což ukázal závěrečný test. Zopakovaly si tvoření přivlastňovacího pádu, neurčitý člen i pravidla pro tvoření množného čísla. Převážná část žáků se aktivně zapojila do všech činností, protože jim vizuální kontakt se slovíčkem pomohl odhadnout význam, chtěly ukázat, že zvládají i jiné aktivity, než klasické učení slovíček, chtěly vyniknout i slabší žáci.

Rozložená prezentace do tří vyučovacích hodin umožnila žákům lépe si slovíčka zapamatovat a upevnit, neboť byli nuceni si je mnohokrát znovuvybavit v paměti. Oproti tradičním formám prezentace, kdy si děti zapíší slovíčka do slovníčků a musí se je naučit za domácí úkol měly děti příležitost :

- spojit si slovíčka s vizuálním podnětem
- zařadit si je do kontextu školního prostředí
- slyšet jejich zvukovou podobu s odstupem času

Test absolvovali všichni žáci a získali výborné, chvalitebné maximálně dobré známky, dostatečné a nedostatečné nebyly vůbec. Žáci dosáhli celkově lepších výsledků, než jsou zvyklé. Na přípravu testu jsem se nechala inspirovat McCarthy, 1994, s.125, bohužel jsem vybrala i aktivitu, která působila dětem značné potíže. Konkrétně se jednalo o cvičení tři, kde měli žáci ke každému z vybraných slov napsat větu tak, aby objasnila jeho význam. Proto jsem se rozhodla pro mírnější hodnocení tohoto cvičení. Dosažené výsledky testu byly pro všechny žáky obrovským povzbuzením.

10.2 Téma „*My school bag*“

10.2.1 Příprava prezentace

Aktivity zpracované v následujících kapitolách jsou v souladu s úvodní kapitolou učebnice *English Project 2, Introduction*. Cílem je zopakovat již osvojená slovíčka a naučit se nová, týkající se tématu *My school bag*.

10.2.2 Plán prezentace

a) aktivity

- seznámení se s novými slovíčky (prozkoumání obsahu školní tašky)
- křížovky, pexeso, soutěže (viz přílohy č. 3, 4)
- zápis nových slovíček do slovníčků
- brainstorming

b) cíl všeobecný

- probudit zájem o téma „Co ukrývá moje školní taška?“
- povzbudit zvědavost žáků
- povzbudit soutěživost a smysl pro fair play

c) cíl jazykový

- zopakovat již naučenou slovní zásobu (pencil case, pencil, pen, ruler, rubber, textbook, exercise book, ball, T-shirt, shorts)
- naučit se novou slovní zásobu (timetable, compasses, scissors, glue, sharpener, calculator, report book, paintbox, paintbrush, tights)
- upevnit gramatické struktury *This is, That is ..., There is, There are*
- opakovat přivlastňovací zájmena nesamostatná (*my, your, his, her, its, our, their,*), je zřejmé, že se jedná o základ angličtiny, ale žákům velmi často činí potíže zájmena *his, her, our, their*
- procvičit výslovnost a význam slovíček
- zopakovat základní barvy a přídavná jména

d) cíl mimojazyčný

- naučit se pracovat v kolektivu, spolupráce se spolužáky

e) pomůcky

- psací potřeby, slovníčky
- křížovky, pexeso, šátky na soutěže
- připravený test na prověření znalostí prezentované slovní zásoby
- pomůcky ve školní tašce, včetně potřeb na výtvarnou a tělesnou výchovu

f) časová dotace

na jednotlivé části prezentace bylo počítáno s časovým rozmezím, které se pobyhovalo od deseti do patnácti minut jednotlivých vyučovacích hodin

10.2.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe

10.2.3.1 První fáze prezentace

V první fázi prezentace bylo využito spojení „vidět – slyšet – porozumět“. Každý žák si vyndal na lavici obsah své školní tašky, včetně svačín, pomůcek na tělesnou i výtvarnou výchovu. Měla jsem na svém učitelském stole, věci, které žáci společně se mnou pojmenovávali. Vzala jsem předmět do ruky, vyzdvihla tak, aby ho všichni žáci viděli a řekla

jsem: „*This is a pencil case. This is my pencil case. That is your pencil case. That is her pencil case.*“ Žáci jednotlivé věty opakovali a při vyslovení každé věty ukazovali na svůj daný předmět. Stejným způsobem došlo k zopakování slovíček, jež děti znaly z předchozích ročníků (*pencil case, pencil, pen, ruler, rubber, textbook, exercise book, ball, T-shirt, shorts*). U slovíček, která byla součástí oblečení, jsme zároveň zopakovali i barvy, základní barvy, které žáci rovněž znali z nižších ročníků (*red, white, black, green, yellow, grey, brown*). Aniž by žáci vnímali předěl mezi novým a starým, přešli jsme pozvolna ke slovíčkům, která byla pro ně nová, neznámá. Pokračovali jsme úplně stejným způsobem: „*This is a timetable. This is our timetable. There is our timetable in your pencil case. There is your timetable in your report book. This is your report book....*“ Žáci vždy opakovali po učiteli. Při prezentaci slova *paintbox* byly zopakovány barvy a při slovíčku *paintbrush* opozita *thick and thin*. Pokud žáci neměli jmenovaný předmět ve své tašce, ukázala jsem jim ten, který jsem si připravila v rámci přípravy na hodinu, takže všechna slovíčka bylo možno vidět i slyšet. Po této úvodní části, kdy jsme si zopakovali jak již naučená slovíčka, tak představili novou slovní zásobu, následovala soutěž „O nejlepšího pamětníka“. Byla vytvořena dvě družstva, každé si zvolilo svého zástupce, který soutěžil. Ten na stůl připravil 10 předmětů z dnešní prezentace a pokryl je šátkem, který jsem jim zapůjčila. Soutěžící z jednotlivých družstev přešli ke stolu protihráčů. Na jednu minutu se šátek odkryl a žák, soutěžící, si bedlivě prohlížel obsah předmětů pod šátkem. Po jedné minutě byly věci opět přikryty šátkem a soutěžící museli vyjmenovat všech deset věcí. Na správný průběh dohlíželi společně, děti i já, ale já jsem pouze korigovala vzniklé spory, jinak jsem do soutěže nezasahovala. Vítězem bylo družstvo, jehož představitel si zapamatoval více slov. Samozřejmě ostatní žáci, spolubojovníci, mohli svému kapitánovi pomoci se slovíčkem i s výslovností.

Vyučovací hodina po prezentaci pokračovala podle tématického plánu stanoveného pro sedmý ročník. Práce s textem v učebnici tj. opakování gramatiky a to přítomný čas prostý, včetně práce v pracovním sešitě.

10.2.3.2 Reflexe

Realizace první fáze prezentace byla provedena pátou vyučovací hodinu, kdy pozornost není tak dobrá jako v předcházejících hodinách. Vzhledem k tomu, že se jednalo o lehkou slovní zásobu, tento časový rozvrh žákům nečinil žádné problémy. Byla tedy názorně předvedena jak již známá, tak zcela nová slovní zásoba. V průběhu prezentace byl poněkud hluk, neboť žáci hlasitě pokládali probírané předměty a některá spojení, či věty jim přišly

směšné. Ale vše bylo v mezích normy. Presentace byla provedena celá pouze v angličtině, včetně občasných napomenutí žáků (*Be quiet!*, *Don't speak, my students...*). Všechny děti spolupracovaly (zvedaly dotyčné předměty nad hlavu, pokud jim chyběly snažily se je najít zapadlé v tašce, půjčit si od souseda, který vlastnil některé předměty ve dvojím vydání ...i to bylo příčinou hluku v průběhu hodiny), všichni se snažili opakovat. K pochopení významu slovíček a zapamatování přispělo spojení vnímání více smysly, kdy všichni viděli daný předmět u mě na učitelském stole, nebo v mé ruce, nebo ho sami měli na své lavici, všichni opakovali po mně slovíčko, jehož význam viděli, všichni si sami mohli „slovíčko“ vzít do ruky, ohmatat. A navíc prvek soutěživosti pomohl k soustředění a snaze zapamatovat si co nejvíce slov. Ke správnému pojmenování předmětu pomohla i grafická podoba slov napsaných na tabuli.

10.2.3.3 Druhá fáze prezentace

Předmětem další části prezentace provedené následující vyučovací hodinu angličtiny bylo zapsání nových slovíček do slovníků a prezentace jejich psané podoby včetně gramatických pravidelností i zvláštností. Na začátku hodiny byly na uzavřené magnetické tabuli připevněny různě zpřeházené obrázky (vytištěno z internetové adresy www.google.com) a k tomu nadepsána slovíčka. Pouze nová. Nejprve jsme si společně slovíčka napsaná na tabuli přečetli. Děti opakovaly po vyučující. Poté jednotlivci chodili k tabuli a obrázky přiřazovali ke správným názvům. Pod obrázek byl napsán i český význam slova, protože jsem chtěla předejít špatnému pochopení významu slov a pomoci i slabším žákům zúčastnit se výše uvedené aktivity. V tomto okamžiku bylo tedy spojeno nové anglické slovo s obrázkem představujícím dané slovíčko a zároveň s českým překladem. Začali jsme společně zapisovat slovíčka do slovníků. Já jsem zapisovala na tabuli, včetně gramatických pravidel, např.

a timetable – rozvrh hodin, ale i jízdní řád, složeno ze dvou slov *time* = čas, *table* = stůl, tabulka

compasses – kružítko, množné číslo od slovíčka *compass* = buzola, kompas, ve významu *a pair of compasses*, tvoří jiný tvar, nesmí se používat s neurčitým členem, sloveso po něm následující je v jednotném čísle

scissors – nůžky, pouze v tomto tvaru, tvoří jednotné číslo, ve významu *a pair of scissors*, nesmí se používat s neurčitým členem, sloveso po něm následující je v jednotném čísle.

Následovala opět práce s učebnicí, téma *Shopping*. Žáci ve dvojicích tvořili rozhovory

týkající se nakupování a protože byl začátek školního roku, nakupovali školní pomůcky, takže své nově nabyté vědomosti mohli uplatnit „v praxi“.

10.2.3.4 Reflexe

Druhá fáze prezentace byla provedena následující hodinu angličtiny po prvním seznámení se s novými slovíčky. Žáci bezpečně a bez chyb zvládli přiřadit obrázek ke slovíčku, vystřídali se všichni, každý si mohl své slovíčko vybrat. Volným výběrem byla dána šance být úspěšný i pro méně zdatné žáky, kteří byli vyvoláni k tabuli mezi prvními. Aktivně se hlásili při zapisování českého překladu. Při zápisu do slovníčků pracovali v klidu a pozorně, přesto někteří opisovali s chybami, které jsem jim při kontrole označila a žáci si je museli opakovaně zapsat bez chyby. Kontrola slovníčků je bezpodmínečně nutná, neboť i žáci pečlivě opisující velmi často opisují s chybami a mohlo by dojít k tomu, že se dané slovíčko špatně naučí. V této fázi prezentaci byla použita i mateřština, převážně při zapisování do slovníčků. Žáci byli spokojeni s tímto způsobem zápisu slovíček, protože neměli žádný domácí úkol (nemuseli psát slovíčka doma) a velké množství jim utkvělo v paměti z prezentací provedených ve škole. Důsledkem toho se nemuseli učit tolik doma, jak některé děti tuto aktivitu okomentovaly.

10.2.3.5 Procvičení prezentované slovní zásoby

Pro procvičovací část prezentace byly připraveny dvě soutěže a brainstorming. Výše uvedené aktivity následovaly po rozhovorech týkajících se nakupování a poslechu a čtení textu na totéž téma v učebnici. První hra = křížovka *Who or what is it?* Soutěž o nejrychlejšího lušitele obou křížovek (Příloha číslo 3). Na začátku hodiny byly dětem rozdány papíry s nakopírovanou křížovkou (čerpáno z časopisu R + R, vyšlo 30.8.2005, str. 2), ale rubovou stranou nahoru, aby nebylo možno luštit „očima“ už dopředu a tak by někteří žáci mohli být v nevýhodě. Na povel *Let's start!* všichni otočili křížovku a luštili tak rychle, jak dokázali. Provedena byla společná kontrola.

Druhá hra – pexeso, spočívala v tom, že si každý žák musel hledat svého partnera. Modré kartičky znamenaly anglické slovíčko, červené kartičky představovaly český ekvivalent. Počet kartiček byl připraven podle počtu přítomných žáků. Každý si vybral jednu modrou a jednu červenou kartičku. Postupně obcházel své spolužáky a hledali svého partnera, dokud si všechny kartičky nepovyměňovali a každý měl jen jednu dvojici, která patřila k sobě. (Příloha

číslo 4) Vzhledem k náročnosti v oblasti kázně, neboť žáci chodili po třídě, snažili se komunikovat nejen v angličtině a jednalo se o oddychovou aktivitu, jsem se rozhodla tyto aktivity zařadit na konec vyučovací hodiny.

10.2.3.6 Test

Na začátku následující hodiny angličtiny jsem její část věnovala opakovacímu testu, na který byli žáci předem upozorněni. Cílem vypracování testu bylo ověření jednoho z kritérií výzkumného úkolu, uložení prezentované slovní zásoby do krátkodobé paměti. Pro žáky byl připraven test, skládající se z pěti cvičení, žáci měli zadání jak v angličtině, tak v češtině. Pět minut byla maximální doba pro vyplnění tohoto testu (Příloha číslo 5).

10.2.3.7 Reflexe

Děti byly velmi natěšeny na luštění křížovek, každý si hlídal svou křížovku, někdo si dokonce odsedl i do samostatné lavice, aby soused nemohl opisovat a sám měl dostatek klidu na řešení. Jenže došlo k tomu, že si nikdo nevzpomněl na dvě slovíčka (*sharpener*, *compasses*), takže tajenku sice vyluštily, ale výše uvedená slovíčka jim scházela. Z toho vyplývá, že náročnější, víceslabičná, méně často používaná slovíčka je třeba procvičovat intenzivněji. Tato slovíčka se jim však vybavila v následující aktivitě, při hře pexeso, kdy se jim podařilo najít i pro tato slovíčka správný český ekvivalent. Pexeso sklídilo úspěch, protože zvítězily všechny děti, každý našel svou správnou dvojici.

Při brainstormingu žáci soustředěně pracovali, každý chtěl získat jedničku. Ukázalo se, že časový limit 5 minut byla dostatečně dlouhá doba, protože intenzivně pracovali 1,5 – 2 minuty, potom už neznali slovíčka, pak šeptali. Nesměli používat žádné pomůcky (slovníky, slovníčky, sešity, učebnice). Vítězné družstvo získalo jedničku.

Na závěr této aktivity si žáci zahráli na učitele a každý mohl nahlas ohodnotit a oznámkovat dnešní přípravu učitele. Vesměs průměrní žáci ohodnotili aktivitu jedničkou, protože se nemuseli doma moc učit a stejně v soutěži obstáli, luštění křížovek a hry bylo něco jiného, nového, než obvykle, rádi by měli podobných hodin více. Premiant a dva slabší žáci ohodnotili chvalitebnou, pro premianta byly aktivity trapné, nic nového nepřinesly, neobohatily ho, z hodiny odcházel s pocitem, že se nenaučil nic nového, slabší žáci kritizovali přílišnou aktivitu a snahu druhých, nebavilo je to, protože se chtějí učit tak, jako vždycky.

Závěr této aktivity spíše ukazuje na fakt, že ne vždy „soutěživost“ je vhodným motivačním

zdrojem a že pro slabší žáky je potřeba zařadit takové aktivity, ve kterých budou moci prokázat i oni svůj úspěch.

10.2.4 Shrnutí

Prezentaci a upevňování slovní zásoby týkající se tématu *My schoolbag* byly věnovány čtyři části vyučovacích hodin, nikoliv po sobě jdoucích, ale tak, aby nenarušily plnění tematického plánu stanoveného na měsíc říjen sedmého ročníku. Závěrečný test se psal čtyři týdny po první fázi prezentace. Test absolvovali všichni žáci a obdrželi pět výborných, šest chvalitebných, dvě dobré a tři dostatečné. Žáci si osvojili novou slovní zásobu, kterou prokazatelně umí použít v praxi, zopakovali si přivlastňovací zájmena nesamostatná, pojmenování základních barev, postavení přídavných jmen a jejich nesklonnost v angličtině. Nová slovíčka si osvojili na přijatelné úrovni, což ukázalo závěrečné testování. Je možné konstatovat, že slovní zásobu si žáci velmi dobře zapamatovali, protože v procesu seznamování se s novými slovíčky měli možnost vytvořit si důležité vizuální, pohybové, významové a sluchové asociace, které jsou nutné pro lepší uložení do paměti a snadnější znovuvybavení při vhodné příležitosti. Variabilita podnětů s důrazem na opakování pak významně přispěla k tomu, že i průměrní a slabší žáci měli šanci uspět, což pro ně bylo velmi motivující.

10.3 Téma „Christmas“

10.3.1 Příprava prezentace

Z úvodní analýzy učebnice uvedené v kapitole 9.1.1 *English Project 2* je zřejmé, že učebnice, respektive pracovní sešit, obsahuje slovní zásobu, která je součástí jednotlivých kapitol = *units* a jejich podkapitol A, B, C, D. Jak je uvedené ve výše zmíněné kapitole na konci učebnice se nachází tzv. *culture pages*, které přibližují studentům sociokulturní prostředí anglicky mluvících zemí. K těmto stránkám není k dispozici žádná rozšiřující slovní zásoba. Tématem kapitoly *Unit 1 – culture pages* je oddíl *A typical year in Britain*, jehož součástí je odstavec *Festivals*, kde autoři seznamují žáky s oslavami Vánoc a Nového roku ve Velké Británii. Protože si děti pletly anglické Vánoce s americkým svátkem *Thanksgiving day* a české Vánoce neuměly popsat vůbec, rozhodla jsem se utřídit doposud získané základní informace a rozšířit je o nová slovíčka týkající se Vánoc ve Velké Británii.

10.3.2 Plán prezentace

a) aktivity

- seznámení se s novými slovíčky (vybarvování obrázkových slovníčků)
- poslech a zpěv KARAOKE vánočních koled
- psaní vánočního pohledu v angličtině
- dopis „Ježíškovi“ – doplňovačka
- osmisměrka, zpráva v utajení
- čtení textu z učebnice *Culture pages*

b) cíl všeobecný

- připravit studenty na aktivity, ve kterých budou seznámeni s prožíváním Vánoc ve Velké Británii
- navodit uvolněnou atmosféru před vánočními prázdninami

c) cíl jazykový

- zopakovat doposud známou slovní zásobu (Christmas, tree, stocking, Christmas pudding, decorations, candle, present, sheep, star, turkey)
- prezentovat a procvičit novou slovní zásobu (chimney, stable, donkey, hay, reindeer, mistletoe, manger, shepherd, holy)
- zopakovat vazbu *There is, there are in the picture, I wish, I was given*
- využít novou slovní zásobu v písemném projevu

d) cíl mimojazyčný

- využít výtvarných dovedností žáků
- prohloubit kooperace mezi žáky
- využít hudebních dovedností žáků

e) pomůcky

- nakopírovaný vánoční slovník z kopírovatelné části publikace *Christmas Fun songs and activities for children*, London: Oxford University Press, 2004.
- CD, které je součástí výše uvedené publikace
- výtvarné potřeby, psací potřeby, slovíčka připevněná na magnetické tabuli

- nakopírovaná předloha dopisu „Ježíškovi“ ze stejné publikace
- nakopírované soutěže *Playing with words* z časopisu R + R, časopis na pomoc výuce angličtiny, Praha 10, vyšlo 22.11.2005, str. 2,3
- vánoční pohlednice
- učebnice Hutchinson, Tom: *English Project 2*

f) časová dotace

prezentaci, procvičování a upevňování slovní zásoby tohoto tématu jsem zařadila do posledního týdne tj. do posledních tří vyučovacích hodin, které byly před vánočními prázdninami

10.3.3 Popis jednotlivých částí vyučovacích hodin a jejich reflexe

10.3.3.1 První fáze prezentace

Prezentace slovíček zaměřených na téma „*Christmas*“ je odlišná od ostatních prezentací a to hned z několika následujících důvodů:

- a) na závěr prezentace nebyl připraven test, který by prověřil uložení slovní zásoby do krátkodobé paměti, ale porozumění a užití slovíček bylo prověřeno ve formě krátkých cvičení, v hádankách a křížovkách
- b) téma je u žáků velmi oblíbené, protože se blíží nejkrásnější svátky v roce, takže téma je samo o sobě motivující
- c) tématu Vánoc a tedy prezentaci i procvičování slovní zásoby nejsou věnovány části hodin, ale tři celé vyučovací hodiny

Cílem první fáze prezentace bylo zopakování slovní zásoby a její rozšíření o nová slovíčka. Děti získaly nakopírovaný „*picture dictionary*“ (Příloha číslo 6). Každý obrázek byl zvětšený a nalepený na čtvrtce. Děti začaly postupně vybarvovat obrázky a nová slovíčka opakovalo vždy více žáků po sobě a nakonec sborově celá třída. Aktivita se jeví jako velmi dětská, ale cílem bylo slovíčko „ohmatat“ tím, jak ho vybarvovaly a u toho musely slovíčko opakovat, takže opět došlo k vícesmyslovému učení. Postupně začaly tvořit věty typu: *He has yellow hair and a white dress*. Vždy bylo zapotřebí vymyslet alespoň jednu vhodnou větu. Za každou dobře vytvořenou větu získal žák jeden bod. Na konci žák, který získal v průběhu vybarvování a tvoření vět nejvíce bodů, obdržel sladkou odměnu. Při této činnosti jsme poslouchali tlumenou vánoční hudbu z výše uvedeného CD. V této fázi si děti

zopakovaly a také se seznámily s výslovností a významem nových slovíček.

Po prezentaci slovní zásoby na téma Vánoce jsme pracovali s textem v učebnici *A year in my life*, jehož jedna část se týká Vánoc. Text jsme si poslechli, přečetli a přeložili. Cílem aktivity bylo nejen přiblížení oslav Vánoc ve Velké Británii, ale i opakování přítomného času prostého a zopakování slovní zásoby týkající se také volnočasových aktivit, rodinného života apod.

10.3.3.2 Reflexe

Při této první fázi prezentace se radost z uvolněné atmosféry odrážela v dětských očích. Přestože se jednalo z hlediska jazykové náročnosti o jednoduchou hodinu, děti vymýšlely pěkné věty, některé se snažily i o složité větné konstrukce, které ale nebyly cílem, proto jsme tvořily nakonec pouze jednoduché věty, ale bezchybné. Děti zapojily svou fantazii a ve svých větách nevědomky odrážely svá přání. Nakonec každý ze studentů řekl, co by si přál najít pod vánočním stromečkem: *I wish a football, a computer.....* Komunikace probíhala převážně v angličtině, pouze vysvětlení chybných vět bylo v jazyce českém.

Při prezentaci byl zvolen multisenzorický přístup vidět – slyšet – dotýkat se. Při vybarvování obrázků si žáci uvědomili význam nového slovíčka, které zároveň museli vyslovit. Opakování slovíček a jejich použití ve větách dávalo dostatek času i slabším žákům k uložení prezentované slovní zásoby do paměti. Z důvodu tohoto přístupu žákům nečinilo problémy si slovíčka znovuvybatvit a umět je později použít v komunikaci.

10.3.3.3 Druhá fáze prezentace

Cílem další části prezentace bylo zvýraznit ta slovíčka, která jsou pro žáky nová, seznámit je s českým ekvivalentem, zamyslet se nad gramatickými pravidly popř. zvláštnostmi nově studovaných slov.

Nejprve jsme si společně velkou zelenou tečkou ve svých obrázkových slovnících označili slovíčka, která jsme předcházející vyučovací hodinu slyšeli poprvé. Protože děti pochází z různých tříd z prvního stupně, některé přišly dokonce z jiných škol, bylo poměrně složité se na obsahu slovní zásoby shodnout, ale nakonec jsme tedy společně označili slovíčka: *chimney, hay, manger, reindeer, shepherd, sleigh, stable*. K tomu byla ještě přiřazena slovíčka *mistletoe, a holy*, které byly součástí vánoční výzdoby třídy. Děti si tedy slovíčka označily, připevnila jsem je na magnetickou tabuli pod sebe. Společně byly potom psány

české ekvivalenty k příslušnému anglickému obrázku a slovíčku. U tabule se vystřídala pouze část dětí, ty které se hlásily. Poté bylo společně pokračováno gramatickou, takže zápis na tabuli vypadal ve finální podobě následovně např.:

chimney = komín, *a chimney – two chimneys*,

donkey = osel, *a donkey – two donkeys*

hay = seno, slovo nepoužíváme v množném čísle a s neurčitým členem

manger = žlab pro krmení, jesličky

sheep = ovce, žákům bylo připomenuto, že toto slovo netvoří množné číslo, vyjadřuje tedy pojem jak jedna ovce, tak více ovcí

Na závěr druhé vyučovací hodiny děti napsaly dopis „Ježíškovi“, doplňovaly do předem nakopírovaného formuláře (Příloha číslo 7). Protože jim byla nabídnuta všechna potřebná slovíčka, pracovaly samostatně a později byly dopisy přečteny nahlas.

Po této delší části hodiny jsme se věnovali opakování gramatiky a to vazbě *like* s následujícím *-ing* slovesem.. Následovalo procvičování gramatiky v pracovním sešitě.

10.3.3.4 Reflexe

Druhá fáze prezentace s procvičováním netrvala opět celou vyučovací hodinu. Začátek hodiny byl poněkud hlučnější, protože se žáci začali velmi hlasitě dohadovat, která slovíčka s nimi probíraly dotyčné paní učitelky. Takže bylo nutné diskusi usměrnit tím, že jsme probírali společně jedno slovíčko po druhém a označovali jen ta, která neznala většina třídy. Většinou se při psaní překladu hlásily dobrovolně k tabuli, což mne přesvědčilo o tom, že jsou děti s uvedenými aktivitami spokojeny a že je vykonávají s radostí. Při psaní dopisu pracovali žáci ve dvojicích, přestože původním záměrem byla samostatná práce, protože každý chtěl svému sousedovi, kamarádovi ukázat, co napsal a jestli to napsal dobře a chtěl vědět, co má v dopise uvedeno naopak zase spolužák. Přestože původní záměr nebyl pracovat ve dvojicích, nakonec jsem žáky nenapomínala a práci ve dvojicích tolerovala. Dopis se na první pohled jeví jako velmi jednoduchý a dětský, ale i přesto sklídl u dětí úspěch a hlavně nadchl slabší žáky, protože i oni zvládli vyplnění textu, což bylo pro ně velmi motivující.

V této vyučovací hodině bylo použito i jazyka českého a to v případě překladu slovíček a opakování gramatických pravidel.

Závěrem snad jednu poznámku. Děti z nižšího ročníku znaly pravidlo, že názvy sportu (*volleyball, football, tennis, table-tennis.....*) jsou vždy bez členu, proto se někteří pozastavovali nad tím, že v dopise je uvedeno *a football*. Nejbystřejší žák svým

spolužákům vysvětlil, že v tomto případě se jedná o fotbalový míč, nikoli o název sportu.

Děti si slovíčka v tomto případě nezaznamenávaly do slovníků, ale celý papír vlepily do projektových sešitů. Rovněž i dopis „Ježíškovi“, kde uplatnily a procvičily slovíčka nejen s vánoční tematikou, protože každé z dětí mělo jiná přání.

Označení neznámých slovíček zelenou tečkou jsem zařadilo proto, aby si žáci odlišili a sami v sobě utřídili slovíčka, která už znají a umí na rozdíl od nových, kterým jsme se nadále intenzivně věnovali a také pro snazší orientaci v obrázkovém slovníčku.

10.3.3.5 Procvičení slovní zásoby

Cílem další „vánoční“ vyučovací hodiny byla práce se slovní zásobou s vánoční tematikou formou osmisměrky, vylustění vánočního přání, které potom děti přepsaly na přinesené vánoční pohlednice a další dopis, tentokrát Santu Clausovi (Příloha číslo 8)

Žáci utvořili dobrovolné dvojice tak, aby mohli první aktivitu vypracovat v páru, společně bylo započteno se čtením zadání, aby žáci věděli, co mají vypracovávat a jak. Poté už pracovali sami v utvořených dvojicích. První dvojice vyslovila nahlas „*Stop. Don't write!*“ a ostatní museli přestat pracovat. Společně jsme zkontrolovali osmisměrku. Žákům samozřejmě nebylo povoleno používat slovníky, slovníčky ani obrázkový slovník vytvořený v průběhu vyučování. Nejrychlejší luštitelé osmisměrky obdrželi jedničku za aktivitu.

Protože druhá soutěž vyžadovala gramatické i lexikální znalosti z nižších ročníků angličtiny, rozhodla jsem se utvořit dvojice, vždy jeden schopnější žák a jeden méně schopný, aby měli šanci na úspěch všichni stejnou. V této situaci jsem určila páry sama. Po společném přečtení zadání a zkontrolování, zda žáci porozuměli úkolu, začaly dvojice luštit vánoční přání. Opět nejrychlejší luštitelé získali jedničku za aktivitu, směli přání napsat na tabuli (na což byly právem hrdi) a všichni si zkontrolovali, zda vyluštili správně. Poté byl napsán vánoční pozdrav na vánoční pohled.

V závěrečné části hodiny musel už každý pracovat samostatně. Úkolem bylo doplnit dopis Santu Clausovi (Příloha číslo 8). V tomto případě dostali žáci k dispozici slovníky. Obcházela jsem jednotlivce, pomáhala a radila. Kdo chtěl, mohl svůj dopis přečíst nahlas, někdo chtěl dopis pouze překontrolovat a děti jej odeslaly na uvedenou internetovou adresu.

Poslední vyučovací hodina před vánočními svátky, ve které si ještě znovu žáci zopakovali nová slovíčka, byla věnována jednak čtení textu z učebnice, jehož část je věnována oslavám Vánoc ve Velké Británii, jednak zpěvu vánočních koled jak za doprovodu klavíru, tak jako karaoke za doprovodu výše uvedeného CD.

10.3.4 Shrnutí

V tomto případě se opět jednalo o prezentaci a procvičování s multisenzorickým přístupem, bylo tedy umožněno vnímání nové, ale i opakování již naučené, slovní zásoby více smysly, tzn. že každý žák, mohl najít způsob osvojování slovní zásoby, který je mu nejbližší a nejvíce mu pomůže k uložení do paměti a opětovnému vybavení a použití v komunikaci jak ústní, tak písemné.

Prezentaci a upevňování slovní zásoby z tématické oblasti *Christmas* byly věnovány tři po sobě následující vyučovací hodiny. Jazykové znalosti žáků nebyly v tomto případě vůbec testovány, ale použití naučené slovní zásoby v kontextu dokázali žáci během aktivity „*playing with words*“ i během čtení textu (Příloha číslo 9a, 9b), který se vztahoval k vánoční tematice. Ke slovní zásobě získali ještě další informace o tom, jak se slaví vánoční svátky ve Velké Británii a Spojených státech amerických. Čerpala jsem z knihy: Tichá, V.: Jak se žije a myslí po anglicku. INFOA: Olomouc, 2000. Žáci si zopakovali i užití sloves *I wish, I would like*, kdy před vánočními svátky vyslovovali svá přání. O kladné motivaci a aktivitě žáků není třeba blíže hovořit, protože samotné téma a roční období, ve kterém byla tato prezentace zpracována, přináší radost jak dětem v hodinách angličtiny, tak učitelům, kteří vidí rozzářené oči svých svěřenců.

Jednotlivé prezentace byly součástí hodin tématicky zaměřených na Vánoce. Z prezentace se volně přecházelo k procvičování nové slovní zásoby a opakování již znalé slovní zásoby.

Závěrem je možné konstatovat, že tématický celek *Christmas* je sám o sobě silným motivačním činitelem, proto se při prezentaci žáci aktivně hlásili, s radostí chodili k tabuli, stále chtěli pracovat s novými a novými aktivitami, někteří sami napsali dopis Ježíškovi, podobný tomu, který jsme vyplňovali společně ve škole, nebo dotvářeli obrázkový vánoční slovník.

10.4 Téma „*The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*“

10.4.1 Příprava aktivity

Pro tématický celek učebnice pro sedmý ročník *Unit 5 – Do you know? , A: My country* se vychází z předpokladu znalostí základních geografických údajů o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku. Jak jsem si ověřila, pro děti byla tato fakta téměř neznámá. V učebnici jsou slovíčka prezentována klasickým způsobem, tj. anglické slovo, transkripce a český ekvivalent. V textu této lekce jsou další slovíčka, která děti neznají. Po důkladné

analýze jsem se rozhodla připravit a předvést dětem vlastní prezentaci, která se bude od předchozích odlišovat a která bude respektovat kritéria uvedená v kapitole 9.2.

10.4.2 Plán prezentace

a) aktivity

- seznámení s novou slovní zásobou (odhadem z kontextu)
- přiřazování anglických slovíček k obrázkům
- hra „vysypaný šuplík“
- test „Have you a good memory?“
- soutěž, doplňovačka

b) cíl všeobecný

- seznámení s vybranými reáliemi Velké Británie a Severního Irska
- seznámení se zeměpisnými údaji o Velké Británii
- vybavení dětí takovou slovní zásobou, která jim přiblíží život ve Velké Británii a pomůže při komunikaci na dané téma

c) cíl jazykový

- zopakovat doposud známou slovní zásobu (island, hilly, capital, Scotland, England, lake, London)
- naučit novou slovní zásobu (Northern Ireland, Belfast, wales, Cardiff, Snowdonia, deep, Ben Nevis, flat, Queen Elisabeth II., lowlands)

d) cíl mimojazyčný

- orientovat se na mapě Velké Británie

e) pomůcky

- obrázky vytištěné z internetu (www.google.com) : *mountain, hilly Snowdonia, Loch Ness lake with Loch Ness Monster, Edinburgh castle, Queen Elisabeth II, Tower Bridge, flat, Cardiff castle, the city of Belfast*
- nástěnná mapa Spojeného království
- nakopírované doplňování do textu, křížovka

- nakopírovaný test „Have you a good memory?“
- učebnice Hutchinson, Tom: *English Project 2*
- slovníčky, kartičky se slovíčky

f) časová dotace

jednotlivé části prezentace byly součástí vyučovacích hodin, které byly věnovány tématu *My country* a neměly by přesáhnout 15 minut v jedné hodině

10.4.3 Popis částí hodin a jejich následná reflexe

10.4.3.1 První fáze prezentace

V této prezentaci byl zvolen postup, který např. uvádí Ur (1996, s. 60,) když říká, že prvním krokem k dobré prezentaci nové slovní zásoby je psaná podoba slovíčka, jeho výslovnost a hláskování. V tomto případě jsem si stanovila za cíl, aby děti odhadly význam slovíčka z kontextu (z obrázků a z nástěnné mapy). Jako pomůcky mi posloužily čtvrtky, na kterých byla slovíčka napsána, dále ještě bylo potřeba magnetů a magnetické tabule. Všechna slovíčka jsem si napsala na zvláštní proužky vytvořené ze čtvrtky, použila magnety, protože mám ve své jazykové učebně umístěnu i velkou magnetickou tabuli. Doprostřed tabule jsem umístila velkou mapu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Název jsem napsala v češtině z jedné strany vedle mapy a z druhé strany byl nápis v angličtině *the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*. Nejprve jsem se snažila děti namotivovat k další práci a využila jejich již nabytých vědomostí. Začali jsme diskusí „*What can you see?*“ Na papírech byly napsány všechny čtyři části tj. *Scotland, Wales, England and Northern Ireland*, *capital* = hlavní město a jména měst *London, Belfast, Edinburgh, Cardiff*. Dále jsem si připravila jména *hilly, flat, lowlands, mountain, Ben Nevis, Loch Ness, deep lake, Queen Elisabeth II*. Jednotlivé části země s hlavními městy jsme přiřazovali ke skutečným částem na mapě, děti chodily střídavě k tabuli a vyhledávaly na mapě. K některým slovíčkům jsem vytiskla i obrázky (viz pomůcky kapitola 4.4.2), které byly v kontextu s prezentovanými slovíčky např. *Edinburgh – Edinburgh castle, Ben Nevis – zasněžená vysoká hora* atd. Žáci tedy přiřazovali spolu s názvy i obrázky. Stále ale pracovali pouze na úrovni angličtiny. Až všechna slovíčka správně přiřadili, tak si je žáci napsali v angličtině do svých slovníků. Nejprve jsem na slovíčko ukázala, zřetelně ho vyslovila a žáci zopakovali. Na závěr si slovíčko zapsali. Tímto bylo ukončeno první seznámení se slovní zásobou týkající se uvedené problematiky. Celková doba strávená touto aktivitou nepřesáhla cca 15 minut.

Po výše uvedené prezentaci jsme se věnovali práci s textem, který je uveden v učebnici v příslušné lekci a na závěr si společně u nástěnné mapy zopakovali ústně prezentovaná slovíčka.

10.4.3.2 Reflexe

Žáci aktivně pracovali, zapojovali se všichni. Aktivně se hlásili, chtěli chodit k tabuli přiřazovat zeměpisné názvy, chtěli hledat na mapě, protože to pro ně byla nová, zcela odlišná aktivita. Pro žáky nebyla řada slovíčka neznámá. Úplně neznámá pro žáky byla hlavní města jednotlivých zemí UK a nejvyšší hora. Atmosféra ve třídě byla velmi uvolněná a příjemná. Aktivita trvala opravdu 15 minut a byla provedena na začátku vyučovací hodiny.

Nadšení žáků bylo vidět i o přestávce, protože většina jich stála u nástěnné mapy a živě diskutovala o zeměpisných údajích a vyhledávala nové informace (názvy dalších řek, názvy pohoří, další města – chlapci hledali města v souvislosti s anglickou fotbalovou ligou).

K úspěšnému provedení prezentace přispělo:

- kontext mapy
- kontext povědomí dětí, že některá slovíčka znali z různých souvislostí, a to i nejen z hodin anglického jazyka (zeměpis a chlapci i z fotbalu)

10.4.3.3 Druhá fáze prezentace

Druhým krokem k úspěšnému a správnému uložení do paměti slovní zásoby, je z teoretického hlediska jeho gramatická podoba. Stále ještě jsme hovořili o Velké Británii, neboť byla součástí kapitoly v učebnici. Na tabuli byly opět umístěny kartičky s anglickými slovíčky pod sebou. Nejprve jsme si je společně u nástěnné mapy zopakovali a ukázali. Potom si je děti napsaly do slovníčku a učitelka psala s společně s nimi na tabuli. Slovíčko jsme si vždy napsali a děti ho nahlas opakovaly. Společně jsme napsali i český překlad. Většina slovíček byla vlastní jména, u kterých se netvoří cizojazyčný ekvivalent a ve všech jazycích zůstávají stejná, proto se v tomto případě jednalo cca o sedm nových slovíček. U přídavných jmen jsme si utvořili i nepravidelný druhý stupeň, který jsme si barevně zvýraznili: *flat* – *flatter* (koncová souhláska se zdvojuje, protože se jedná o krátké, jednoslabičné přídavné jméno), *hilly* – *hillier* (koncové y se měkčí, protože následuje po souhlásce l). Slovo *lowlands*

jsme si rozdělili na dvě podstatná jména *low* = nízký, *land* = země. Na závěr si děti napsaly český překlad i nepravidelnosti do slovníčků. Druhé seznámení se se slovní zásobou opět nemělo přesáhnout 15 minut a bylo součástí další vyučovací hodiny.

Následovala aktivita spojená s prací v učebnici, čtení a překlad textu, práce s nástěnnou mapou, kdy jsme nabyté vědomosti z textu v krátkých větách uplatňovali před mapou. Stupňování přídavných jmen jsme si procvičili v pracovním sešitě.

Poslední cca 5 minut vyučovací hodiny bylo věnováno ústnímu zopakování slovní zásoby, která byla stále napsaná na tabuli. Děti dostaly k dispozici míček. Kdo měl míček, musel říci anglický překlad slovíčka, které mu uložil žák, který po něm míček hodil. Pokud to bylo možné, ještě chodili zeměpisné údaje ukazovat k mapě.

10.4.3.4 Reflexe

Při následném rozhovoru s dětmi jsem zjistila, že se jim takový způsob představování a upevňování slovní zásoby líbí mnohem víc, než klasický, na který byly doposud zvyklý. Líbila se jim aktivita, při které nemusely sedět jen v lavicích, zejména závěrečné opakování a upevňování s míčkem, je velmi zaujala. Při práci s mapou se předháněly, kdo najde dané slovíčko a ukáže na mapě město, horu, nížiny rychleji. Při této aktivitě vynikali i v angličtině slabší žáci, které zaujala práce s mapou a mají velmi dobré znalosti v zeměpise. Několikrát byli i rychlejší než výborní žáci v angličtině. Děti byly spokojeny, prezentace se jim zdála zajímavější než obvykle provedené prezentace tj. společný zápis slovíček do slovníčků jak anglických, tak českých a zdůraznění nepravidelností, a hlavně nemusely se doma slovíčka učit, neboť si vše zapamatovaly z hodin.

10.4.3.5 Upevnění, zapamatování a procvičení prezentované slovní zásoby

Procvičování slovní zásoby bylo vždy zařazeno na začátek vyučovací hodiny pro zopakování dosud získaných znalostí a pak navazovala výuka dle tématického plánu tj. práce s textem v učebnici, vysvětlování nové gramatiky tj. stupňování přídavných jmen a konečně i procvičování jak slovní zásoby, tak gramatiky v pracovním sešitě.

Na začátku hodiny jsem dětem řekla, že potřebuji jejich pomoc. Slovíčka jsem sice měla

uložena v deskách, ale bohužel se mi z desek vysypala do šuplíku.

Na tabuli byla umístěna jak slovíčka, tak obrázky, ale bez jakékoliv souvislosti, byly přeházené. Žáci chodili jednotlivě k tabuli a slovíčka přiřazovali na správnou část tabule. Pomohly tedy „vysypaný šuplík a pomotaná slovíčka“ uklidit. Každá část tabule představovala jednu zemi Spojeného království a byla umístěna následovně, což bylo nadepsáno na každé její části (Northern Ireland, Wales, Scotland, England):

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland			
Queen Elisabeth II.			
Northern Ireland	Wales	Scotland	England
island Belfast	Cardiff Snowdonia	hilly – hillier deep lake Loch Ness Ben Nevis	London capital flat – flatter lowlands

Obrázek 2 – Kopie tabule po „uklizení šuplíku“

Po procvičení slovní zásoby byly žákům nabídnuty ještě další aktivity. V první řadě se jednalo o křížovku, jejíž tajenkou byl název nejvyšší hory *Ben Nevis* a pak bylo pro žáky vytvořeno jednoduché doplňovací cvičení, ve kterém si zopakovali všechna nově naučená slovíčka (Příloha číslo 10)

Následně jsme se věnovali aktivitám uvedeným v učebnici, pracovali jsme s druhým stupněm přídavných jmen, porovnávali, tvořili věty s přídavnými jmény jak v základním tvaru tak v komparativu.

10.4.3.6 Reflexe

První díl opakovací části prezentované slovní zásoby zaměřené na Spojené království Velké Británie a Severního Irska byl uskutečněn na počátku třetí vyučovací hodiny zabývající se tímto tématem. Ke správnému roztrídění „vysypaného šuplíku“ pomohla dětem určitě vizuální kontrola slovíčka s obrázkem a nástěnnou mapou. Jednalo se sice pouze o vizuální kontakt se slovíčkem, ale v několika podobách. Při práci s doplňovačkou (Příloha číslo 9) žákům určitě pomohl podobný text v učebnici, který jsme si předcházející hodinu poslechli, přečetli a přeložili. A v neposlední řadě i mapka umístěná vlevo u doplňovacího cvičení.

Křížovka byla sestavena vyučující přímo pro tuto skupinu, takže žáci celkem dobře věděli, co doplnit.

Při práci s textem jsem si ověřila, že žáci správně pochopili význam prezentované slovní zásoby, byli schopni ji použít v kontextu a zapamatovali si faktografické údaje týkající se Velké Británie.

V další navazující vyučovací hodině byla vypracována doplňovačka a křížovka (Příloha číslo 9). V tomto případě jsem čas stanovený na vyplňování obou cvičení podcenila. V prvním cvičení činila úspěšnost 67% a ve druhé části byli žáci úspěšní pouze z 29%, protože většina dětí cvičení nestihla vyplnit.

V diskusi nad cvičením, při společné opravě, děti označily prezentaci za zdařilou, líbilo se jim i procvičování, protože jeho obsahem byly doposud pro žáky nové aktivity a většina žáků byla při procvičováním úspěšná, což podpořilo jejich motivaci. Nakonec ale děti stejně zjistily, že se musí i v tomto případě doma učit, což prý neučinily, protože si myslely, že si vše pamatují z hodin, ale ve skutečnosti bylo prokázáno při doplňovačce a křížovce, že i při takovém množství aktivit zaměřených na prezentaci, opakování a procvičování nové slovní zásoby je potřeba se v rámci domácí přípravy na vyučování ještě slovíčka zopakovat.

10.4.4 Shrnutí

Závěrem lze říci, že žáci si v celku úspěšně osvojili stanovenou slovní zásobu tak, aby zvládli texty, které jsou uvedeny v učebnici, aby se úspěšně orientovali na mapě Velké Británie a Severního Irska, aby byli schopni zodpovědět otázky týkající se základních zeměpisných údajů. Prezentace, která byla předvedena ve dvou po sobě následujících vyučovacích hodinách splnila všech pět předem stanovených kritérií. Procvičení bylo náplní další vyučovací hodiny. Stěžejní aktivitou této prezentace bylo odhadování slovíček z kontextu, obrázků a z nástěnné mapy a také jejich následné opakování. To bylo většinou docíleno formou řešení určitého úkolu, pro jehož splnění museli žáci slovíčka použít.

Kdyby žáci pracovali ve dvojicích nebo ve skupinách, určitě by bylo dosaženo ještě lepších výsledků, než pokud pracovali samostatně.

10.5 Téma „Easter“

10.5.1 Příprava prezentace

Prezentace byla testována opět se žáky VII. ročníku. Jak již bylo několikrát zmiňováno naše ZŠ užívá učebnice *English Project by Tom Hutchinson*. Protože se blížily Velikonoce, rozhodla jsem se mimo tematický celek, který je zpracován v učebnici, dětem přiblížit velikonoční zvyky ve Velké Británii, ale zároveň bylo cílem, aby byly děti schopny napsat svému kamarádovi v anglicky mluvící zemi o Velikonocích v naší zemi.

Při analýze všech dostupných učebnic, které jsou na naší škole k dispozici, bylo zjištěno, že v žádné z nich se nenachází ucelený tematický celek zabývající se problematikou Velikonoc. Je nutno podotknout, že se v obou zemích slaví odlišně a jedná se o mnohem méně významný svátek než Vánoce.

10.5.2 Plán prezentace

a) aktivity

- seznámení se se slovíčky (překlad pomocí překladových slovníků)
- *vocabulary network*
- tvorba vlastního obrázkového slovníku
- brainstorming
- doplňování slovíček do textu (skupinová soutěž)
- *Easter Egg Hunt, Easter Puzzle*

b) cíl všeobecný

- vybavení dětí slovní zásobu, která jim pomůže při srovnávání různých sociokulturních tradic a přiblíží zvyky oslav Velikonoc v anglicky mluvících zemích a naopak umožní jim komunikaci v angličtině o zvycích v naší zemi

c) cíl jazykový

- zopakovat dosud známou slovní zásobu (*egg, girl, Sunday, Monday, Easter, water*)
- prezentovat nové slovní zásobu (*paint, ship, basket, throw, lamb, cane*)

d) cíl mimojazyčný

- zdokonalení kooperace v uměle vytvořených skupinách
- využití výtvarného a estetického citění při tvorbě obrázkových slovníků
- pracovat s překladovým slovníkem
- opakovat časování sloves v přítomném čase prostém

e) pomůcky

- *vocabulary network Easter*
- výtvarné potřeby, lepidlo
- doplňovačky *Easter in the Czech Republic, Easter in England, Easter in America*, vytvořeno z časopisu *Hello!* (vydalo nakladatelství FLP, Bratislava, 03/1998, s.2,3)
- nakopírované listy *Easter Egg Hunt* z učebnice *Festivals and special days in Britain*, vydalo nakladatelství
- vytvořené puzzle, obrázek převzatý z učebnice Perclová, Wisnievska: *Speak Out in English*. Plzeň: Fraus, 1997.
- slovíčka napsaná na kartičkách
- překladové slovníky FIN. Plzeň: Fraus, 2000.

f) časová dotace

protože se jednalo opět o sezónní slovní zásobu, se kterou byli žáci seznamováni před velikonočními prázdninami, slovíčka se netýkala práce v učebnici, tak byla zařazována na konec vyučovacích hodin, vždy cca 15 – 20 minut. Jen poslední vyučovací hodina před Velikonocemi byla věnována této problematice celá, tj. 45 minut.

10.5.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe

10.5.3.1 První fáze prezentace

Cílem této části prezentace bylo umožnit dětem využít vše, co žáci vědí o českých Velikonocích a nechat je pracovat se slovníky při překladu slovíček s tematikou Velikonoc. Tato aktivita byla převzata z publikace Phillips, s. 70. Aktivita se jmenuje *Vocabulary Network* neboli slovíčková síť. Na tabuli byla nakreslena síť, kde uprostřed je název pro vybrané téma jak v češtině, tak v angličtině (Příloha číslo 11). Na spodní řádek každé bubliny byla vybrána nejdůležitější slovíčka, která byla napsána v češtině (malovat vejce, vykoledovat děvčata, Velikonoční neděle a pondělí, košík, polévat chlapce vodou, pomlázka,

velikonoční beránek, velikonoční vejce). Děti dostaly na papíře nakreslenou stejnou síť, jako byla namalována na tabuli. Společně byla tedy vyplněna česká část a v pracovních skupinách (utvořených po řadách) se děti pomocí slovníků snažily najít anglický ekvivalent. Po deseti minutách práce dostala každá skupina všechna slovíčka napsaná na papíře. Opět se snažila přiřadit k jednotlivým bublinám správný anglický název. Po dalších cca 2 – 3 minutách byla první skupina hotova. Děti v této skupině dostaly bod za rychlost a následovala společná kontrola vyhledaných

slovíček. Zapisovala jsem do jednotlivých bublin na tabuli anglické ekvivalenty. Nejprve bylo tedy slovíčko zapsáno. Po té jsem slovíčko nahlas přečetla a nakonec slovíčko žáci opakovali. Po kontrole a doplnění slovíček, byla všechna opět společně přečtena. Na konec pro procvičení výslovnosti libovolný žák dostal míček a musel přečíst jedno slovo. V případě špatné výslovnosti, jsem žáka opravila. Žák, který měl míček, ho hodil jinému, libovolně vybranému spolužákovi, který musel přečíst další slovíčko a tak jsme pokračovali, dokud se nevystřídali všichni žáci ve skupině.

Protože se jednalo o nadstavbovou aktivitu, nebylo nutno slovíčka zapisovat do slovníčků, ale v rámci svých pracovních skupin se žáci domluvili a každý přinesl jakékoli obrázky s velikonoční tematikou. Bylo možno čerpat z internetu, z časopisu, z pohledů atd. nebo děti mohly samy obrázek namalovat. Vystřižené obrázky si nalepily na papír s pavučinou slovní zásoby. Každý papír pracovní skupiny byl vyhodnocen a všechny „obrázkové pavučiny“ byly vystaveny na nástěnce v zadní části třídy. Děti si je samy ohodnotily a seřadily podle pořadí.

Jak již bylo zmíněno, aktivita byla nadstandardní, proto nebyla povinná, ale děti toužily po sladké odměně, která byla vyhlášena pro nejlepší tvůrce obrázkového slovníku a nakonec úkol, kromě dvou žáků, kteří nikdy nevypracovávají domácí cvičení, splnily všechny děti. Za dva „zapomínálky“ doplnily obrázky ostatní děti ze skupiny.

10.5.3.2 Reflexe

Aktivita byla zařazena v posledních 20 minutách vyučovací jednotky, která byla věnována soutěži „*The best dressed brother*“. Prezentace následovala po velmi klidné a pohodové části hodiny, děti byly po předchozí „módní přehlídce“ velmi dobře naladěny, velmi aktivně pracovaly, což se projevilo tím, že všechny skupiny si zvolily svého vedoucího, který rozdělil jednotlivá slovíčka mezi členy skupiny tak, aby pracovali všichni, snažili se uspořádat činnost tak, aby zvítězili. Ta skupina, která získala nejvíce bodů obdržela jedničku za aktivitu.

Lze tedy konstatovat, že byly splněny body zájmu, což představovala aktivní pracovní atmosféra, porozumění, které bylo dokázáno tím, že si žáci sami vyhledali slovíčka v překladových slovnících a kritérium soutěže tak, že bylo stanoveno pořadí, ve kterém se jednotlivé skupiny umístily a byl vyhlášen vítěz soutěže.

Tím, že si děti opisovaly slovíčka už nalezena a dohadovaly se nad jejich významy, došlo k jejich snadnému zapamatování, protože se je nemusely bezmyšlenkovitě učit nazpaměť, ale pochopily jejich význam, musely vyhledat slovíčko v překladovém slovníku a slovíčko vypsát.

10.5.3.3 Upevnění, zapamatování a procvičení slovní zásoby

Protože poslední hodina před Velikonocemi byla celá věnována velikonoční problematice, bylo možné použít celou řadu aktivit k upevnění již napsané slovní zásoby, ale i k prezentaci dalších slovíček.

Nejprve jsme si zopakovali slovíčka z minulé hodiny formou brainstormingu. Děti pracovaly ve stejných skupinách, ve kterých pracovaly v předchozí hodině. Dostaly stejné „*vocabulary network*“ (Příloha číslo 11), aby se jim slovíčka lépe vybavila. Protože se jednalo o opakování a společnou práci ve skupinách, byl stanoven časový limit 2 minuty.

Po uplynulé době jsme si společně zkontrolovali slovíčka, která děti napsaly. Je nutné upozornit, že nebyly opravovány gramatické chyby. Za každé správné slovíčko byl udělen jeden bod. Soutěžní velikonoční hodina mohla pokračovat.

V další části hodiny byl stanoven cíl, jímž byla prezentace gramatické podoby slovíček z předchozí části, tedy slovíček, která byla prezentována i která byla opakována. Společně jsme si zopakovali, že každé označení svátku v angličtině píšeme s velkými písmeny, zopakovali jsme si dny v týdnu včetně předložky a velkého písmene např. *on Monday, on Tuesday....* Slovo *egg*, vejce bylo dětem známo, tak jsme si zopakovali pouze tvoření množného čísla *eggs* a použití neurčitého členu *an egg*, protože podstatné jméno začíná na samohlásku. U sloves jsme si zopakovali tvoření 3. osoby jednotného čísla přítomného prostého času např. *to paint – he paints, to whip – he whips, to throw – she throws*. U všech sloves bylo časování pravidelné. U této příležitosti bylo zopakováno tvoření otázek a záporu v přítomném čase prostém např. *Does any girl whip boys? No, she doesn't. The boys whip some girls. Do you throw water at boys, Lenka? No, I don't.* Atd. V těchto otázkách děti znovu využily prezentovanou slovní zásobu, ale zopakovaly si i již naučenou.

Další aktivity zaměřené na upevňování a zapamatovávání slovní zásoby. To znamená, že

v průběhu jedné vyučovací hodiny vyučující přešla z prezentace (gramatická podoba slova) do fáze ukládání slovíček do paměti.

V další části hodiny jsme slovíčka využili při vyplňování textů týkajících se sociokulturních tradic v České republice, ve Velké Británii a ve Spojených státech, tedy porovnání tradic u nás a v anglicky mluvících zemích (Příloha číslo 12), do kterého doplňovali slovíčka z rámečku. Texty: *Easter in the Czech Republic*, *Easter in England* a *Easter in America* byly čerpány z časopisu *Hello!*, vydáno nakladatelstvím FLP, Bratislava, č. 7, ročník 1996 – 1997, str. 3 a *Hello!*, č. 8, ročník 1997 – 1998, str. 2. Doplňováním si žáci opět zopakovali slovní zásobu a prohloubili znalosti týkající se Velikonoc v zemích, jejichž jazykem se učí hovořit. Děti si jednotlivé texty losovaly a k dispozici měly slovníky.

Další aktivita, která byla pro děti připravena na poslední hodinu před velikonočními prázdninami bylo *Easter Eggs Hunt*. (Příloha číslo 13) Děti v křížovce hledaly schovaná velikonoční vejce. Tato aktivita byla zaměřena na kooperativnost ve skupinách, čím rychleji budou hotovi, tím více bude bodů. Není zaměřena na osvojení nové slovní zásoby, ale na zopakování komplexních znalostí.

Závěrečná část hodiny byla věnována puzzle. Děti pracovaly ve dvojicích. Obdržely nastříhaný obrázek (Příloha číslo 14) s velikonoční tematikou. Jejich úkolem bylo co nejrychleji sestavit obrázek a napsat nejméně osm slovíček týkajících se Velikonoc a jara. Opět byly k dispozici slovníky. Za každé správné slovo získaly dvojice jeden bod.

Na závěr hodiny proběhlo sčítání bodů a vítězná skupina dostala ode mne sladkou odměnu – obří velikonoční čokoládové vajíčko.

10.5.3.4 Reflexe

První část hodiny, brainstorming, byla velmi úspěšná. Žáci si postupně vzpomněli na všechna prezentovaná slovíčka. Je třeba poznamenat, že pracovali společně ve skupinách, ale neměli k dispozici slovníky. Z toho je možné vyvodit, že v rámci skupinové práce si společně žáci vzpomněli, jeden mohl pomoci druhému a drobné nedostatky jednotlivců se ve společné práci neprojevyly tak, jak by se projevyly při práci jednotlivce. Skupinová práce tedy pomohla slabším žákům ke znovuvybavení a lepšímu zapamatování prezentované slovní zásoby. Nová slovní zásoba nebyla zapsána ve slovníčcích, ale děti měly s sebou obrázky s velikonoční tematikou ve svých „vocabulary network“. Nicméně pro všechny byla radost, že každá skupina získala stejný počet bodů, protože jak již bylo zmíněno na pravopisné chyby nebyl brán zřetel.

Na druhou část, doplňování do textů, jsem stanovila maximální časový limit deset minut. Po limitu každá skupina dostala i zbývající texty, aby si žáci mohli slovíčka doplnit a všechny skupiny měly všechny testy. Vždy zvolený zástupce skupiny šel k tabuli a vypisoval slovíčka v tom pořadí, jak je skupina doplnila a zbylé dvě skupiny slovíčko odsouhlasily, nebo protestovaly. Protože se jednalo o malé množství slovíček, podařila se tato aktivita v jedné vyučovací hodině. Skupinová kontrola byla také stanovena proto, aby byla udržena kázeň při hodině a pracovaly všechny děti a za dobrou práci získaly i body. Takže pracovali všichni žáci, ve třídě byla vytvořena velmi pracovní a soutěživá atmosféra (děti mezi sebou ve skupinách šeptaly, aby ty druzí neslyšely, snažily se doplňovat dopředu, aby mohly jako první upozornit na chybu atd...) . Celkově bylo této aktivitě věnováno dvacet minut.

Soutěžní vyučovací hodina dále pokračovala již zmíněnými soutěžemi. Děti pracovaly velmi nadšeně, snažily se získat co největší počet bodů, aby zvítězily. Na konci vyučovací hodiny při diskusi nad právě uplynulou hodinou byla ohodnocena jako velmi zdařilá a děti konstatovaly, že by rády měly více takovýchto hodin. Bavilo je to, dle jejich vyjádření se moc neučily.

10.5.4 Shrnutí

Lze tedy konstatovat, že byla splněna všechna kritéria, která byla pro prezentaci v tématickém celku *Easter* stanovena na jejím začátku. Různorodostí aktivit byl u žáků vzbuzen větší zájem, při plnění soutěžních úkolů zažili spoustu legrace a ještě si osvojili slovní zásobu, která se týkala Velikonoc. Kromě výše uvedeného je možno konstatovat, že děti získaly i nové vědomosti týkající se zvyků v zemích, kde je angličtina mateřštinou. Výše uvedená prezentace pomohla tedy žákům vůbec se soutěží účastnit a dosáhnout dobrých výsledků, čímž byli motivováni k další práci jak žáci slabší, tak premianti.

10.6 Téma „At home“

10.6.1 Příprava prezentace

V VIII. ročníku pracují žáci učebnicí *New Project by Tom Hutchinson*, díl 3. V tématickém celku *Unit 4 – What was happening*, kapitola D: *Who killed John Ross?* byla zopakována slovní zásoba týkající se částí bytu a jeho vybavení. Ve třídě, kde prospěchový průměr činil 3,73, bylo velké množství dětí, které si nebyly schopny vzpomenout na téměř žádné slovíčko, proto jsem se rozhodla zařadit prezentaci slovní zásoby týkající se částí domu a jeho vybavení

do několika vyučovacích hodin, které byly věnovány výše uvedené kapitole i do tohoto výzkumného projektu. Pro práci se slovíčky byla stanovena následující kritéria:

- g) vzbudit zájem a hlavně změnit pasivitu žáků v jejich aktivitu
- h) vyrobit vlastní obrázkové karty, které budou jednotlivá slovíčka vizuálně demonstrovat
- i) pestrost aktivit, která přispěje ke kladné motivaci k práci
- j) jasná a srozumitelná formulace slovní zásoby tak, aby jednoduchými větami zvládli popis svého bytu.

10.6.2 Plán prezentace

Aktivita byla zařazována do běžných vyučovacích hodin VIII. ročníku v druhém pololetí. Je předem nutno poznamenat, že tato skupina je velmi slabá i v ostatních předmětech, žáci špatně prospívají a mají velmi negativní postoj ke vzdělávání a špatně komunikují s vyučujícími.

- a) aktivity
 - seznámení se s novými slovíčky (slovíčka uspořádaná do diagramu)
 - obrázkové karty a jejich vlastní výroba
 - nácvik správné výslovnosti a upevňování významu vizuálním předváděním
 - upevňování vazeb *There is, there are, Where do you live?*
- b) cíl všeobecný
 - probudit v dětech zájem o angličtinu, tj. motivovat je ke zlepšení vztahu k jazykovému vzdělávání
 - umožnit zdravou soutěživost
 - vytvořit podmínky pro spolupráci ve skupinách
- c) cíl jazykový
 - zopakovat starší slovní zásobu (house, living room, bedroom, kitchen, bathroom, table, chair, lamp, TV, stereo, bed, toilet)
 - prezentovat novou slovní zásobu (sofa, coffee table, carpet, curtain, plant, wardrobe, mirror, dressing table, bedside

table, rug, chest of drawers, freezer, fridge, dishwasher, oven, cooker, dining table). Množství slovní zásoby přesahuje doporučený počet slov (7 – 10). Je však třeba uvést, že žáci i z nové slovní zásoby by měli některá slovíčka „vylovit“ v paměti.

- procvičit slovní zásobu tak, aby dokázali slovíčka použít i v jiném kontextu

d) cíle mimojazyčné

- využít kreativity žáků při tvorbě obrázkových karet

e) pomůcky

- obrázkové karty
- učebnice, psací potřeby
- nakopírovaná cvičení
- výkladové slovníky

f) časová dotace

Jednotlivé části prezentace byly zařazeny do vyučovacích hodin tématiky zaměřených na danou problematiku. Čas, který byl pro ně připraven nepřekročil 15 minut, obvykle se pohyboval v rozmezí 10 – 15 minut

10.6.3 Popis částí vyučovacích hodin a jejich následná reflexe

10.6.3.1 První fáze prezentace

Zdrojem této aktivity pro mne byla odborná literatura: *McCarthy, 1996, s. 6. Let's start with exercise, s.41, „working with word“*. Na tabuli jsem nakreslila diagram s nadpisem *House* (Příloha číslo 15). Žáci se pokoušeli vzpomenout si na slovíčka, která se týkala jednotlivých místností v mateřštině a já jsem je na tabuli psala v angličtině. Žáci tedy viděli český ekvivalent slovíčka napsaného na tabuli. Vznikl tedy diagram, viz příloha, který si žáci opsali na volný arch papíru. Když jsme diagram dokončili, opět jsem žákům četla slovíčka v angličtině a žáci je opakovali. Překládali jsem slovíčka zpět do češtiny. V angličtině i v češtině bylo žákům vysvětleno zadání domácího úkolu. Žáci si měli v časopise vystříhnout obrázky, které se týkaly se jednotlivých částí domu nebo jeho vybavení, které byly součástí diagramu a vytvořit si pro sebe obrázkový slovníček = flashcards. Úkol byl zadáván s obavami, že nebude splněn a další část prezentace postavená právě na flashcards nebude

moci být uskutečněna.

Po úvodní části prezentace jsme se věnovali práci s textem v učebnici, tedy poslechu, čtení, překladu a vyhledávání požadovaných informací.

10.6.3.2 Reflexe

Při práci s diagramem žáci nezvykle aktivně pracovali, protože se jednalo o zcela nový přístup k prezentaci slovní zásoby, ale snažili se zpočátku překřikovat jeden druhého, takže byl ve třídě poměrně velký hluk. Podařilo se mi je zklidnit a došli jsme společně k vytýčenému cíli. Anglickým příkazům vůbec nerozuměli, vše muselo být opakováno v jejich mateřštině. Není to jev neobvyklý v této třídě. Shrňme-li tuto prezentaci je možno konstatovat, že bylo již nyní splněno kritérium změny pasivity v aktivitu. K tomu přispěl právě nový přístup k prezentaci jednak i to, že obsah prezentace si vybrali žáci sami, neboť nebylo možno prezentovat veškerou slovní zásobu týkající se problematiky vybavení domu.

10.6.3.3 Procvičování a upevňování prezentované slovní zásoby

Námět k této aktivitě jsem čerpala z knihy *Philips, 2000, s. 69*. Šla jsem do vyučovací hodiny s obavami, že žáci nesplnili nebo zapomněli domácí úkol, který jim byl zadán v předchozí hodině. K mému údivu většina žáků kartičky s obrázkovými slovíčky doma vytvořila (Příloha číslo 16). Tento fakt mě znovu utvrdil v tom, že žáci byli vhodně motivováni a přístup k výuce angličtiny se změnil v aktivní účast na vyučování. Všechny obrázkové karty byly vytvořeny na základě diagramu, který jsme si nakreslili předcházející hodinu. Do ruky jsem brala jednotlivé kartičky se slovíčky, vyzdvihovala jsem je viditelně před děti a zřetelně vyslovovala každé slovíčko. Žáci opakovali. Jak anglicky, tak česky jsem pobídla žáky k vytvoření skupinek, ti si sesedli okolo jednoho pracovního stolu. Pravidla hry byla vysvětlována v češtině. Ukazovala jsem jednotlivé obrázkové karty a ta skupina, která první věděla jak se v angličtině řekne vyobrazený předmět či místnost, tak její zástupce zvedl ruku. Byl-li vyvolán a odpověděl-li správně, skupina získala bod. Na závěr byly všechny body sečteny a nejlepší skupina byla ohodnocena jedničkou za aktivitu. Tato fáze procvičování byla zaměřena převážně na správnou výslovnost a propojení anglického slovíčka s českým ekvivalentem na základě vizuální paměti.

Poté jsme pokračovali v práci s textem v učebnici. Text jsme znovu přečetli a společně přeložili. Rovněž jsme popisovali obrázky na téže straně týkající se vybavení bytu.

10.6.3.4 Reflexe

Jak již bylo výše uvedeno, tato aktivita byla založena opět na multisenzorickém vnímání prezentované slovní zásoby. Žáci si doma připravili obrázkové karty, takže si slovíčka osahali, museli je vystříhnout a nalepit, poté je přinesli do hodiny a viděli je před sebou, takže je vnímali vizuálně a u vizuálního pohledu slyšeli i výslovnost slova. Tím bylo dáno velké množství podnětů, které vedly k pochopení významu slova a jeho uložení do paměti.

Velmi mne překvapilo, že žáci vypracovali zadaný úkol a v hodině se jeví jako aktivní. Hlásili se, občas se jim podařilo vykřiknout, že slovíčko znají atd. Stále ovšem přetrvával problém s nepochopením anglických příkazů, takže vše muselo být překládáno do mateřštiny nebo názorně pomocí mimiky, náznaků předvedeno. V počátku hodiny, kdy jsem zjišťovala, kdo splnil a kdo nesplnil úkoly, jsem velmi pochválila ty, kteří úkol splnili, abych navodila příjemnou pracovní atmosféru. Předpokládám, že podnětem, který žáky vedl ke splnění domácího úkolu byla jednak manuální činnost, kterou zvládají velmi dobře, jednak jiný druh práce při domácí přípravě a také to, že jsem je připravila na soutěž, při které budou kartičky se slovíčky potřebovat.

10.6.3.5 Upevňování prezentované slovní zásoby

Pro tuto aktivitu bylo vybráno cvičení z učebnice *Project by Tom Hutchinson* (stará učebnice, Příloha číslo 17), *test booklet, Issue 2*, s.5.

Žákům bylo potřeba vysvětlit zadání úkolu jak v angličtině, tak v češtině. Žáci utvořili stejné skupiny jako v předešlé hodině. Označovali jednotlivé věci na obrázku. Pokud to bylo v možnostech, byly ještě žákům ukazovány flashcards, aby došlo k vybavení slovíčka na základě vizuálního podnětu. Poté žáci samostatně ve skupinách pracovali cca 5 minut. Následovala společná kontrola, za každé správné slovíčko skupina obdržela jeden bod. Při společné kontrole byla slovíčka napsána na tabuli a seřadila podle jednotlivých místností:

BEDROOM: *dressing table, bed, wardrobe, mirror*

BATHROOM: *bath, washbasin, toilet*

KITCHEN: *fridge, sink, cupboard, cooker*

DINING ROOM: *lamp, chair, table, window*

LIVING ROOM: *armchair, sofa, door.*

Společně jsme se zastavili u následujících výrazů: *Bedroom* = složenina slovíčka *bed* = postel, *room* = místnost, *dressing table* = vychází ze slovesa *to dress* = oblékat se,

bathroom = složenina slov *bath* = vana a *room* = pokoj, *washbasin* = složenina slov *wash* = mýt se a *basin* = nádoba, *cupboard* = složenina slov *cup* = hrneček a *board* = deska, *door* – *one door*, *two doors*, na rozdíl od češtiny tvoří množné číslo (jedny dveře, dvoje dveře).

Závěrem si děti zapsaly slovíčka do svých slovníčků. Hodina pokračovala prací v učebnici, kdy jsme začali pátrat po vrahovi Johna Rosse na základě indicií, které tvořila právě slovní zásoba týkající se vybavení bytu. Pracovali jsme i v pracovním sešitě, kde se tentokrát nacházelo i opakování slovní zásoby probírané tematiky.

10.6.3.6 Reflexe a shrnutí

Jak již bylo zmíněno v předešlé reflexi, žáci se aktivně zapojili do soutěžení (hlásili se, snažili se rychle pracovat...) Nepochopení anglického zadání stále přetrvávalo. Práce s nakopírovaným materiálem se aktivně zúčastnili, pracovali tak, že jedna skupina nevyrušovala druhou, snažili se uspět. Překvapilo mne, že téměř nepoužívali obrázkové karty a většinu slovíček si vybavili. Problém byl v pravopise, ten ale nebyl v této soutěži hodnocen. Aktivita trvala cca 20 minut, tedy o něco déle, než bylo původně naplánováno. Děti pracovaly s radostí. Závěrem této části lze říci, že k aktivnímu přístupu dětí přispěla zcela jiná forma výuka, skupinová práce, využití vlastních výrobků pro výuku a v neposlední řadě motivace vyvolaná kladným ohodnocením do žákovské knížky, dále pestrost aktivit, jasná, jednoduchá a srozumitelná formulace slov.

11. Závěr

Tradiční způsob výuky cizích jazyků přestává vyhovovat potřebám dnešních žáků i nárokům na moderní výuku ve školách. Je potřeba, aby děti byly schopny nejen informace přijímat, ale aby byly schopné informace zjišťovat, pracovat s nimi a samostatně je dál rozvíjet. Výzkum probíhal na Základní škole Česká Lípa při výuce anglického jazyka v VII. a VIII. ročníku po dobu jednoho školního roku.

Cílem výzkumu, který je popsán v diplomové práci, bylo ověřit, jak ovlivňují netradiční formy prezentace slovní zásoby v hodinách anglického jazyka na II. stupni základní školy efektivnost výuky. Při vhodném způsobu prezentace se dalo předpokládat, že se podaří povzbudit aktivní přístup žáků k výuce angličtiny, podpořit rychlejší a snadnější porozumění novým slovíčkům a jejich použití v jiném kontextu. Tento fakt měl přispět i k větší motivaci žáků a pocitu jistoty v učení se a v používání anglického jazyka. Výzkum měl přinést odpovědi i na několik základních otázek: Je jiná forma výuky než frontální více efektivní? Dokáže žáky nadchnout, zaujmout a hlavně vede k zájmu o předmět? Může netradiční strategie prezentace slovíček přispět k lepšímu zvládnutí především slovní zásoby? Zapojí se do tohoto způsobu výuky i žáci méně jazykově nadaní? Jaké budou reakce žáků? Jaké nároky budou kladeny na přípravu pedagoga?

K osvojení aktivní i pasivní slovní zásoby jsem zvolila různé formy práce. Jednalo se především o zapojení multisenzoriální výuky do prezentace slovní zásoby. I když v prezentaci slovní zásoby byly využity ještě další různé strategie, byla vždy aplikována zásadní metoda prezentace slovní zásoby, která musí vždy respektovat, jak uvádí Harmer (1991), interaktivní práci s osvojovanou slovní zásobou např. pomocí indukční a dedukční metody.

Podkladem pro hodnocení výsledků celého výzkumu byla především analýza reflexí po každé vyučovací hodině, rozbor výsledků žáků v kontrolních cvičeních a testech a také posouzení hodnocení výuky samotnými dětmi, vyjádřené v diskuzích a hodnoceních dětmi.

Motivace

Závěrem lze k motivaci žáků říci, že čím více byl vytvořen konkrétnější vztah k prezentované slovní zásobě a děti věděly, že prezentovanou slovní zásobu mohou upotřebit v běžném, mimoškolním životě, tím ochotněji byly žáci připraveni pracovat s novou slovní zásobou a tím lépe si ji zapamatovali. Žáci byli motivováni a pozitivně reagovali především proto, že prezentace probíhala jiným způsobem, než na jaký byli zvyklí, že byli určitým

způsobem do prezentace zapojení a mohli tak do těchto netradičních forem výuky přispět, např. výroba obrázkových karet, procházka po škole, práce s nástěnnou mapou, hra s pexesem nebo průzkum školní tašky. Důležitým motivačním faktorem byla i různorodá forma práce dětí při prezentaci, kdy jednotlivé činnosti probíhaly ve dvojicích či ve skupinách, ale také v rámci soutěží. Během prezentace, ale i následného procvičování byl dále důraz kladen především na pozitivní hodnocení a omezení klasifikace tak, aby i slabší žáci měli pocit úspěchu, která je zásadní pro pozitivní vztah k výuce. Dostatečná motivace žáků se projevovala aktivním zapojením do výuky, téměř stoprocentní domácí přípravou a zlepšením dosažených výsledků v testech a kontrolních cvičeních.

Z pohledu žáka byl nejdůležitějším aspektem porozumění významu slova s jeho následným užitím a začleněním do již známé slovní zásoby. Z pohledu učitele nesměla být také opomíjena stavba slova a gramatika slova s ohledem na úspěšné zvládnutí všech aspektů jazyka.

Na základě reflexí prováděných po každé vyučovací hodině jež byla součástí výzkumu vyplynulo pozitivní hodnocení těchto způsobů prezentace nové slovní zásoby. Pro žáky byla tato práce obrovským povzbuzením, šancí uspět a být pozitivně připraven k dalšímu studiu cizího jazyka. Ze strany pozorování učitele byly hodiny vedené tímto netradičním způsobem hodnoceny jako hodiny v duchu příjemné tvůrčí atmosféry zbavené veškeré pasivity a odmítavých postojů ze strany žáků, téměř vymizely negativní faktory výuky např. vyrušování a nepřipravenost na výuku.

Cílem bylo, aby žáci vnímali prezentovanou slovní zásobu více smysly, nejčastěji sluchem, hmatem a očima, a snadněji si jí uložili do paměti. Žáci, kteří zpočátku k novému způsobu práce přistupovali s nedůvěrou a údivem, postupně ztratili ostych a zapojovali se spontánně do dění ve třídě. Neuvedomovali si fázi učení, vše jim připadalo jako hra.

V diskusi se žáky se žáci zmiňovali, že je bavila hlavně jiná forma výuky, do které se mohli aktivně zapojit, což nebývá zvykem na druhém stupni, soutěže a skupinová práce i v jiných dnech než jen projektových, které probíhají každoročně v dubnu na základní škole, jež se účastnila výzkumu, nebylo potřeba věnovat domácím přípravě tolik času, jako při klasickém způsobu prezentace a do hodiny chodili s nadšením, neboť byla omezena klasifikace

Pozitivní motivace žáků byla zásadním předpokladem k lepšímu porozumění prezentované slovní zásoby, kdy žáci nevnímali učení jako nutnou povinnost, ale učení se pro ně stalo zábavou, i když výuka byla součástí této zábavy. Důkazem porozumění nové slovní zásobě a i schopnosti dětí použít nová slovíčka v kontextu se prokázalo v dalších částech hodin, ve

kterých byly zařazeny kontrolní aktivity, které tuto dovednost prokázaly.

Osvojení slovní zásoby

Prezentace nové slovní zásoby byla rozdělena do několika na sebe navazujících částí v souladu s metodickými závěry, které v souvislosti s prezentací slovní zásoby uvádí Harmer (viz str. 13). Od počátečního fonetického vnímání se postupovalo k poznání sémantickému v kontextu s již známou slovní zásobou a s užitím gramatických pravidel. Cílem tohoto způsobu prezentace bylo seznámit děti se všemi aspekty prezentovaného slova, tj. jeho význam, užití, stavba a gramatika.

K osvojení slovní zásoby přispěla řada činitelů, které měly za cíl usnadnit dětem proces prvního kontaktu s novým slovíčkem, uložení si tohoto slovíčka dokirátkodobé paměti a následně i snaha o jeho zařazení do dlouhodobé paměti. Proto byla prezentace slovní zásoby navržena tak, aby byly žáci vystaveni co nejrozmanitějším podnětům. Aktivity zahrnovaly činnosti, které vyžadovaly zapojení více smyslů, řešení problémů, či mezipředmětové vztahy (angličtině x zeměpis). Ukázalo se, že tento přístup přispěl k zlepšení aktivity při vyučování, domácí přípravy a celkově k pozitivnímu přístupu k výuce jazyka. Lepší výsledky se ukázaly především v testech, které byly klasifikovány podle stejných hledisek, jako ostatní, ale žáci dosáhly o jeden až o dva stupně lepších výsledků. V diskusi děti také uváděly, že si dobře pamatují prezentovanou slovní zásobu, protože s ní mohly pracovat v rámci her, soutěží, protože si slovíčka mohly „osahat“, viděly jejich konkrétní obsah „na vlastní oči“.

Efektivita prezentace slovní zásoby

Efektivita prezentace slovní zásoby i následného procvičování slovní zásoby se také projevila v samostatné práci dětí. Domácí příprava, která byla před započatím výzkumu značně nedostatečná, se po prvních hodinách zkvalitnila, a to velmi výrazně i u žáků doposud prospěchově podprůměrných. Příčinou této pozitivní změny byl fakt, že děti si uvědomily, že budou práce a znalosti, se kterými doma pracovaly potřebovat pro další část prezentace či pro soutěže a proto se začaly pečlivě připravovat. Práce na domácích úkolech je samozřejmě také důležitým předpokladem ke zlepšení anglického jazyka, protože čas, ve které se angličtině věnují se prodlužuje.

Po několika týdenním ověřování nového způsobu prezentace slovíček opakovací testy jasně ukázaly, že učivo si osvojila foneticky i gramaticky správně většina žáků. Toto se

projevilo i v hodnocení žáků. Nikdo po celou dobu výzkumu nezískal známku nedostatečnou, což na třídy řazené doposud mezi prospěchově průměrné až podprůměrné, nezájmem o výuku byl výrazný úspěch.

Náročnost příprav na hodiny pro pedagoga byla vyvážena pozitivní motivací žáků, kteří ve většině případů přistupovali k výuce zodpovědně se snahou zapojit se do všech činností. Jejich dobré výsledky přispěly nejen ke zlepšení slovní zásoby žáků, ale celkově k jejich přístupu k výuce a tím i celkové komunikaci mezi pedagogem a žáky. Toto se odrazilo i na celkové atmosféře hodin, která po počátečních rozpacích a mírno neklidu ve třídě – nemusím nic dělat, ono se nezkouší – se velmi uklidnila, stala se přátelštější, hodiny se staly aktivnějšími, žáci reagovali bez ostychu, nebáli se chyb a pracovali v hodinách i na domácích přípravách s nadšením. Jejich nadšení se projevovalo hlavně aktivní spoluprací s vyučující.

Závěrem lze tedy říci, že projekt potvrdil, že práce vynaložená na vytvoření zajímavější a efektivnější prezentaci slovní zásoby se projevila jak v lepších znalostech žáků, tak v kvalitnějším a aktivnějším přístupu k výuce a vytvořením pozitivního učebního prostředí.

12. Seznam použité literatury

1. BARFORD, T.: *What will be happening in April?*. Hello!, VIII., 1998, č.8, s. 2-3. ISSN 1335-2717.
2. BLÁHOVÁ, M.: *English through pictures*. Hello!, XV., 2004/2005, č.4-5. ISSN 1335-2717.
3. BRUMFIT, C.: *Teaching English to Children*. London: Longman Group UK Limited. 1996. ISBN 0-17-556889-8.
4. COLLINS, H.: *Collins paperback English dictionary*. Glasgow: Harper Collins Publishers, 1994. ISBN 0-00-433245-8.
5. DRÁPALOVÁ, J.: *Můj první výkladový slovník*. Praha, Svojtka + Vašut, 1997. ISBN 80-7180-127-5
6. FRONEK, J.: *Anglicko-český, česko-anglický slovník*. Praha: LEDA, 1999. ISBN 80-85927-48-9.
7. HARMER, J.: *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman Group UK Limited, 1994. ISBN 0-582-04656-4
8. HAUSER, P.: *Nauka o slovní zásobě*. Praha: SPN, 1980.
9. CHARRINGTON, M.: *Christmas Fun*. Oxford: Oxford University Press, 2004. ISBN 0-19-454606-3.
10. HUTCHINSON, T.: *Project 2, student's book*. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0-19-436523-9.
11. HUTCHINSON, T.: *Project 3, student's book*. Oxford: Oxford University Press, 2000. ISBN 0-19-436532-8.
12. CHODĚRA, R.: *Výuka cizích jazyků na prahu nového století*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999. ISBN 80-7042-157-6.
13. Kolektiv autorů: *Encyklopedický slovník*. Praha: Odeon, 1993. ISBN 80-207-04388.
14. KOLLMANNOVÁ, L.: *Jak porozumět cizí řeči*. Voznice: LEDA, 2003. ISBN 80-7335-015-7.
15. MCCARTHY, M. And O'DELL, F.: *English Vocabulary in Use*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. ISBN 0-521-42396-1.
16. PERCLOVÁ, R., WISNIVSKA, I.: *Speak Out in English*. Plzeň: Fraus, 1997. ISBN 80-85784-97-1.

17. PHILLIPS, S.: *Young Learners*. Oxford: Oxford University Press, 2000. ISBN 0-19-437195-6.
18. ŘEŠETKA, M.: *Anglicko-český, česko-anglický studijní slovník*. Praha: FIN Publishing, 2005. ISBN 80-86002-62-4.
19. SILBERMAN, M.: *101 metod pro aktivní výcvik a vyučování*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-124-X.
20. TICHÁ, V.: *Jak se žije a myslí po anglicku*. Olomouc, INFOA, 2000. ISBN 80-7240-137-8.
21. UR, P.: *A course in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. ISBN 0-521-44994-4.
22. WALLACE, M.: *Teaching vocabulary*. Oxford: Heinemann Educational Books, 1988. ISBN 0-435-28974-8.
23. WILLIS, J. And SLATTERY, M.: *English for Primary Teacher*. Oxford: Oxford University Press, 2001. ISBN 0-19-437563-3.

Internet

<http://www.abdn.ac.uk>
<http://www.planetsice.co.uk>
<http://www.anthro.fullerton.edu>
<http://www.google.com>
<http://www.zitalgio.com>
<http://www.cojeco.cz>
<http://raffee.bol.ucla.edu>
<http://www.cindyvallar.com>
<http://www.greatmilerun.org>

Poznámka: všechny obrázky byly z internetových stránek staženy dne 22. března 2006.

13. Seznam příloh

Příloha číslo 1: Domácí práce žáků, viz kapitola 10.1.2.4, s. 39

Příloha číslo 2: a) Nevyplněný test, viz kapitola 10.1.2.6, s. 40

b) Vyplněný test, viz kapitola 10.1.2.6, s. 40

Příloha číslo 3: Křížovky k tématu *My school bag*, viz kapitola 10.2.3.5, s. 45

Příloha číslo 4: Pexeso k tématu *My school bag*, viz kapitola 10.2.3.5, s. 45

Příloha číslo 5: a) Nevyplněný test, viz kapitola 10.2.3.6, s. 46

b) Vyplněný test, viz kapitola 10.2.3.6, s. 46

Příloha číslo 6: Obrázkový slovník, viz kapitola 10.3.3.1, s. 49

Příloha číslo 7: Předtištěný dopis, viz kapitola 10.3.3.3

Příloha číslo 8: *Playing with words*, viz kapitola 10.3.3.4

Příloha číslo 9: a) *A year in my life*, viz kapitola 10.3.4, s. 53

b) *A typical year in Britain*, viz kapitola 10.3.4, s. 53

Příloha číslo 10: a) Nevyplněný text, viz kapitola 10.4.3.5, s. 58

b) Vyplněný text, viz kapitola 10.4.3.5, s. 58

Příloha číslo 11: *Vocabulary Network*, viz kapitola 10.5.3.1, s. 61

Příloha číslo 12: Text na doplňování, viz kapitola 10.5.3.3, s. 64

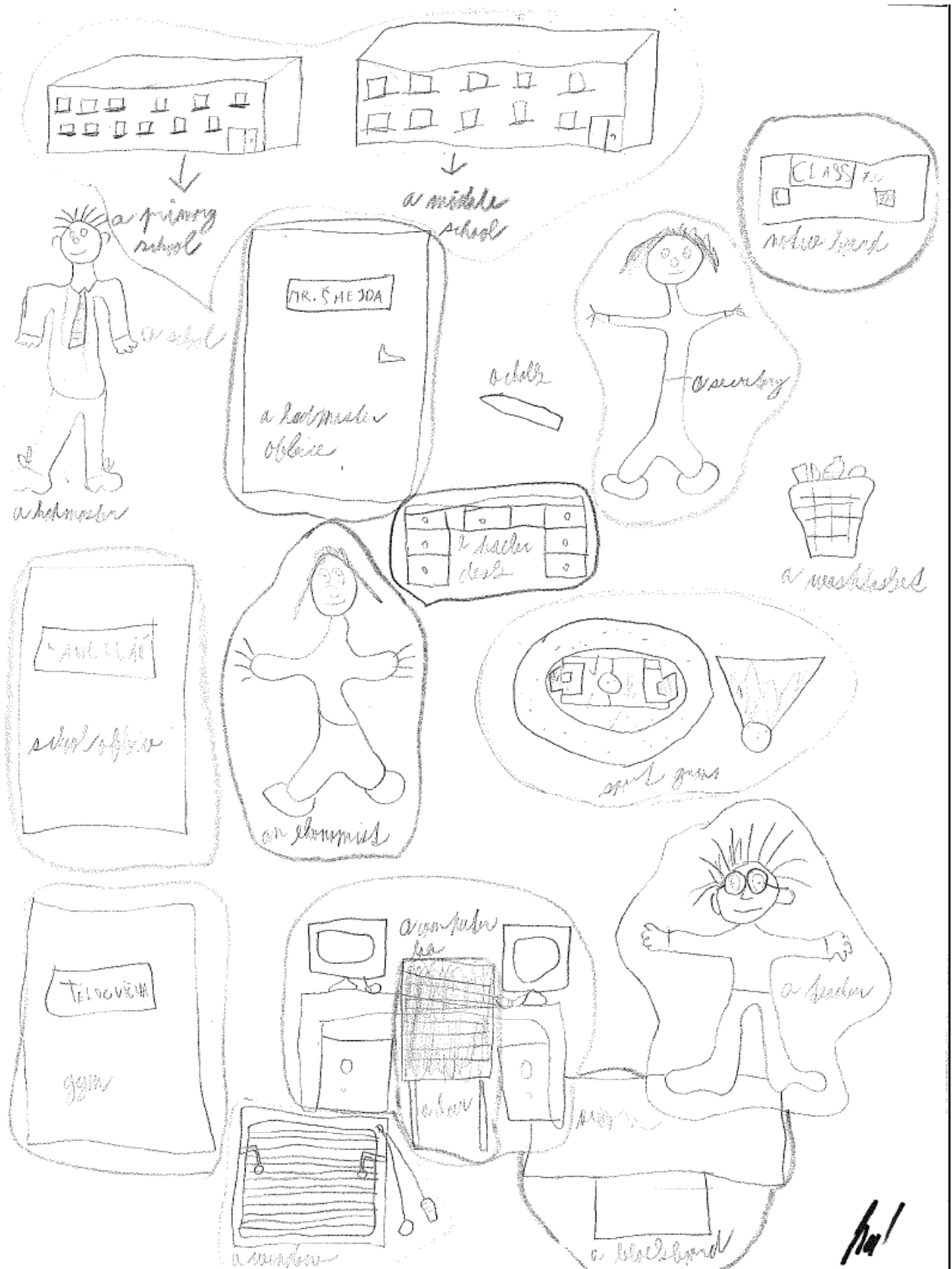
Příloha číslo 13: *Easter Eggs Hunt*, viz kapitola 10.5.3.3, s. 64

Příloha číslo 14: Puzzle, viz kapitola 10.5.3.3, s. 64

Příloha číslo 15: *House*, viz kapitola 10.6.3.1, s. 67

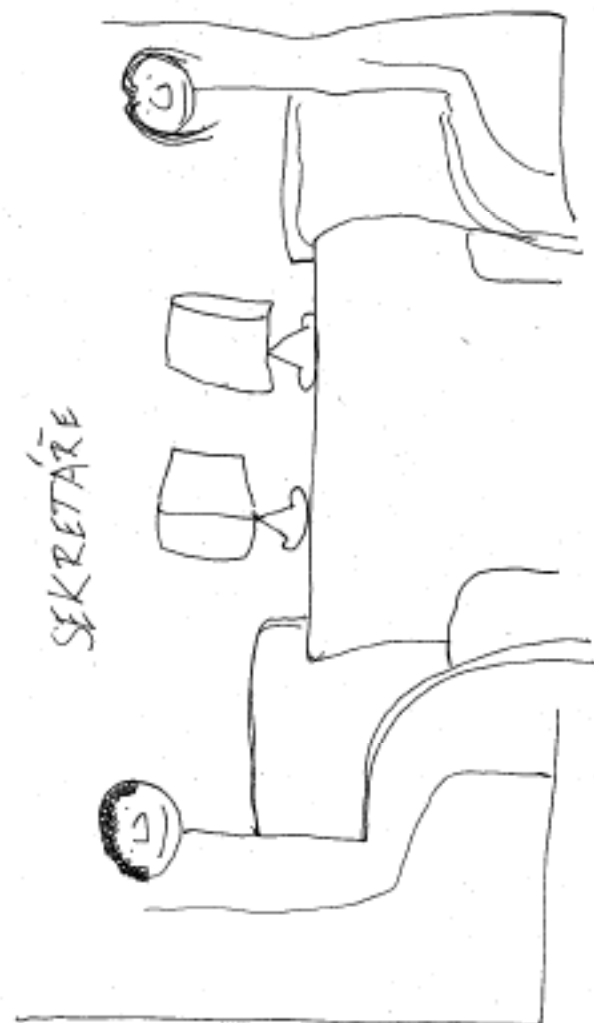
Příloha číslo 16: Obrázkové karty vytvořené dětmi, viz kapitola 10.6.3.3, s. 68

Příloha číslo 17: *Test booklet*, viz kapitola 10.6.3.5, s. 69

A SECRETARY

SEKRETAŘE

Vocabulary testing

- 1) Underline the odd one out (podtrhni slovo, které tam nepatří)
- a) a classroom a headmaster an economist a teacher
b) an English teacher a blackboard a class teacher a teacher
c) a notice board a computer lab a wastebasket a teacher's desk
d) a sponge a chalk a plant a gym
- 2) Combine words from column A with the words from column B
(spoj slovíčka ze sloupečku A se slovíčky ze sloupečku B)
a headmaster	a chalk
an economist	a gym
a teacher	a teacher's desk
a ball	a secretary
a sponge	Mgr. Libor Šmejda
- 3) For each of the following words, write a sentence that makes its meaning clear
(ke každému z následujících slov, napiš větu tak, abys objasnil jeho význam v Aj)
- a picture
a wastebasket
a computer lab
a headmaster
- 4) Combine words from column A with the word from column B (stejně zadání jako u cv.2)
a gym	barevná křída
a headmaster's office	rostlina
a plant	ředitelna
a colour chalk	tělocvična
- 5) Write English version of these words (napiš anglicky následující slovíčka)
nástěnka	křída
hřiště	školní kancelář
odpadkový koš	

Příloha 2 b

Horz

Vocabulary testing

1) Underline the odd one out (podtrhni slovo, které tam nepatří)

- a) a classroom a headmaster an economist a teacher
 b) an English teacher a blackboard a class teacher a teacher
 c) a notice board a computer lab a wastebasket a teacher's desk
 d) a sponge a chalk a plant a gym

9 b

2) Combine words from column A with the words from column B

(spoj slovíčka ze sloupce A se slovíčky ze sloupce B)

- a headmaster a chalk
 an economist a gym
 a teacher a teacher's desk
 a ball a secretary
 a sponge Mgr. Libor Šmejda

5 b

3) For each of the following words, write a sentence that makes its meaning clear

(ke každému z následujících slov, napiš větu tak, abyš objasnil jeho význam v A)

- a picture - In the classroom is a picture
 a wastebasket - In the classroom is a wastebasket
 a computer lab - We are going to go a computer lab
 a headmaster - Headmaster is in the his office

4 b

4) Combine words from column A with the word from column B (stejně zadání jako u cv.2)

- a gym barevná křída
 a headmaster's office rostlina
 a plant ředitelna
 a colour chalk tělocvična

4 b

5) Write English version of these words (napiš anglicky následující slovíčka)

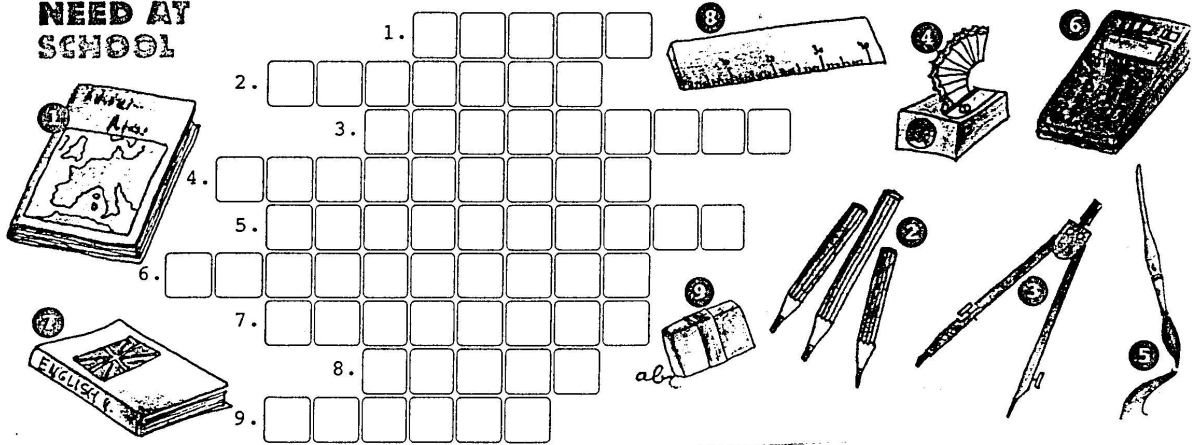
- nástěnka - noticeboard křída - a chalk
 hřbitů - playground školní kancelář - a school office
 odpadkový koš - a wastebasket

5 b

11.5 / 11.5
 4/3 / 4/3

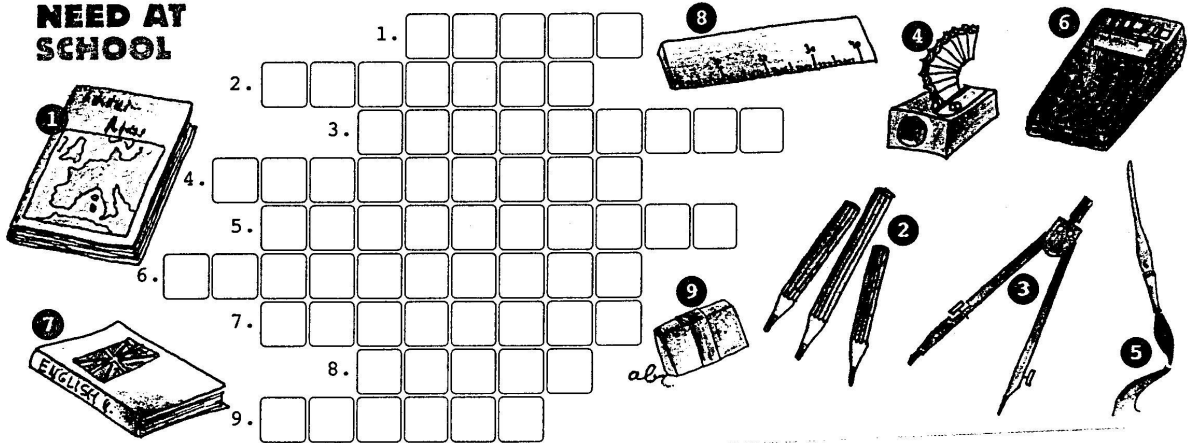
THINGS YOU NEED AT SCHOOL

The pictures will help you fill in our puzzle. What can you read in the marked boxes?

THINGS YOU NEED AT SCHOOL

The pictures will help you fill in our puzzle. What can you read in the marked boxes?

WHO or WHAT IS IT?

A person who works with us at school.

E _ _ _ _

A collection of school maps.

_ _ _ A _

We have got all our books in it.

_ _ _ O _ _ _

We use it for writing and drawing.

_ _ _ _ I _

It is black or green and we write and draw on it.

_ _ _ _ _ A _

WHO or WHAT IS IT?

A person who works with us at school.

E _ _ _ _

A collection of school maps.

_ _ _ A _

We have got all our books in it.

_ _ _ O _ _ _

We use it for writing and drawing.

_ _ _ _ I _

It is black or green and we write and draw on it.

_ _ _ _ _ A _

ořezáček a
sharpener

guma a
rubber

sešit an
exercise
book

žákova
knížka a
report
book

Příloha číslo 5 a

Vocabulary testing

1) Underline the odd one out (podtrhni slovo, které tam nepatří)

a) a textbook	an exercise book	an atlas	a ruler
b) a picture	a timetable	a paintbox	a paintbrush
c) a pencil	a compasses	a pencil case	a pen
d) a bag	a ruler	a rubber	scissors

2) Combine words from column A with the word from column B

(spoj slovíčka ze sloupce A se slovíčky ze sloupce B)

a pen	a ruler
a snack	a ball
a paintbox	a pencil
a compasses	a bottle of drink
T-shirt and shorts	a paintbrush

3) Fill the missing words (doplň chybějící slova)

A person who works with us at school is a t_____.

A collection of school maps is an a_____.

A case in which you have got your pen and pencil is a p_____ c_____.

You can count with c_____.

4) Combine words from column A with the words from column B (stejné zadání jako u cv. 2)

a paintbox	kružítka
a sharpener	nůžky
scissors	vodovky
a compasses	ořezávátko

5) Write English version of these words (napiš anglicky následující slovíčka)

lepidlo	guma
rozvrh hodin	pravítko
žakovská knížka	

Příloha číslo 5 b

Kaiser Lucas

19th October

Vocabulary testing

1) Underline the odd one out (podtrhni slovo, které tam nepatří)

- a) a textbook an exercise book an atlas a ruler
 b) a picture a timetable a paintbox a paintbrush
 c) a pencil a compasses a pencil case a pen
 d) a bag a ruler a rubber scissors

bb

2) Combine words from column A with the word from column B

(spoj slovíčka ze sloupceku A se slovíčky ze sloupceku B)

- a pen a ruler
 a snack a ball
 a paintbox a pencil
 a compasses a bottle of drink
 T-shirt and shorts a paintbrush

bb

3) Fill the missing words (doplň chybějící slova)

A person who works with us at school is a teacher.

A collection of school maps is an atlas.

A case in which you have got your pen and pencil is a pencil case.

You can count with compasses.

bb

4) Combine words from column A with the words from column B (stejně zadání jako u cv. 2)

- a paintbox kroužtko
 a sharpener nůžky
 scissors vodovky
 a compasses ořezávátko

bb

5) Write English version of these words (napíš anglicky následující slovíčka)

lepidlo glue guma a rubber

rozvrh hodin a time table pravítko a ruler

žakovská knížka

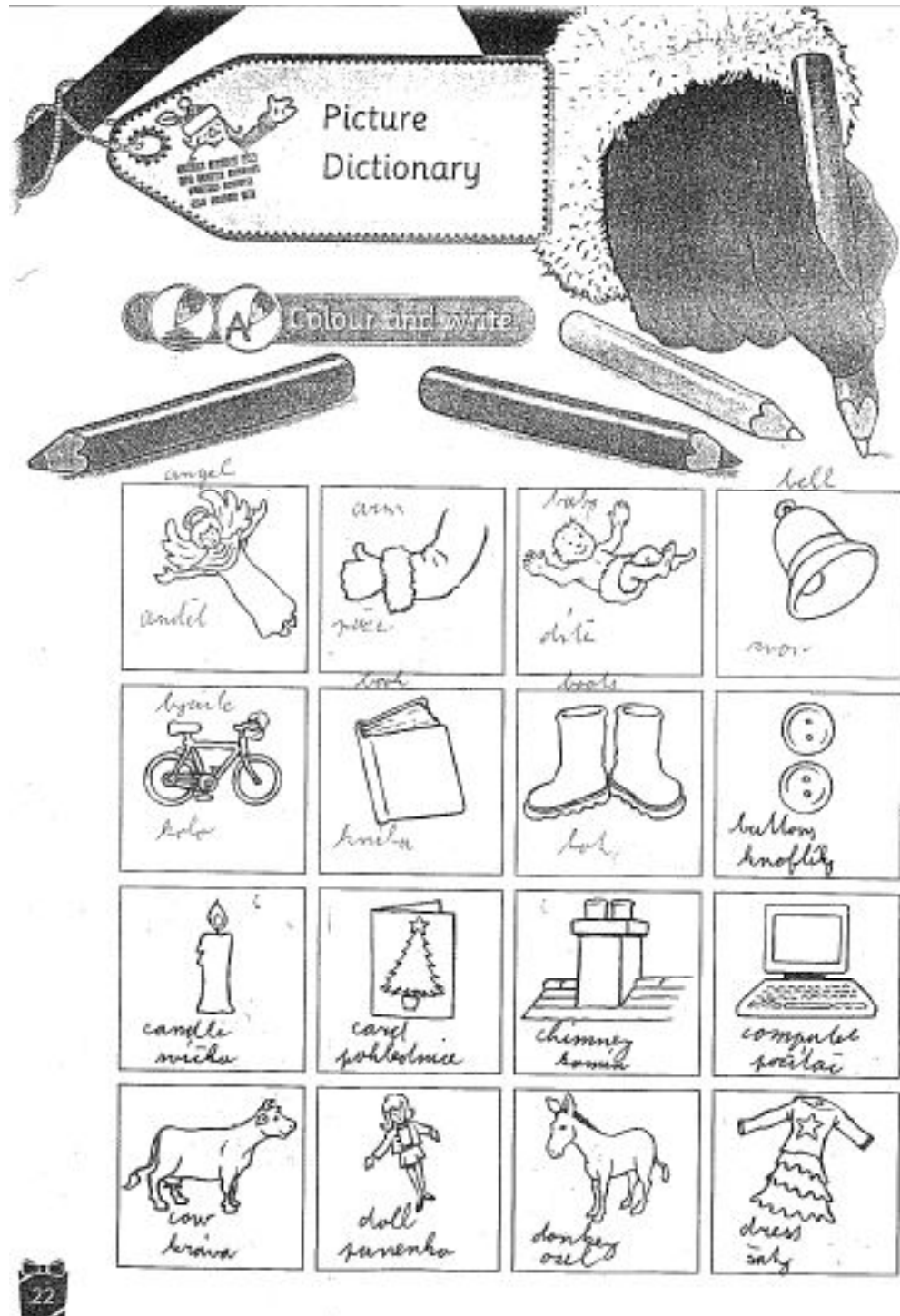
1

bb

19/10/14

19/10

Příloha číslo 6

A Write.

a book

a football

a computer

a doll

Dear _____,

How are you?

For Christmas please may I

have a _____,

a _____,

a _____.

Thank you!

Happy Christmas!

Love from _____

a plane

a bicycle

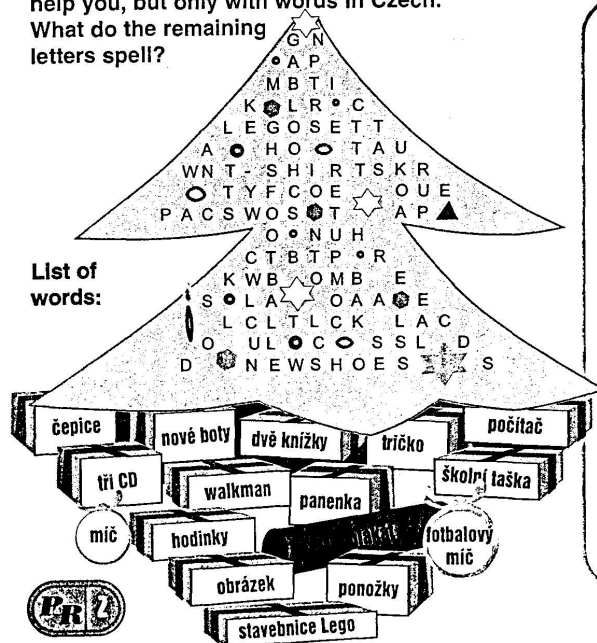
a paintbox

a dress

PLAYING WITH WORDS

WORDSEARCH

There are many presents under your Christmas tree. Find them in our puzzle, they are hidden in different directions. Cross them out. Our list will help you, but only with words in Czech. What do the remaining letters spell?

List of words:

CHRISTMAS WISH

All of us send many Christmas cards to our friends. Are you able to read our Christmas wish which is hidden in the numbers? But first of all, translate the following Czech verbs.

13, 3 *** 13, 5, 10, 4 *** 14, 7, 12 *** 1
*** 4, 1, 8, 8, 14 *** 2, 4, 9, 5, 10, 11,
6, 1, 10

pojd'sem 2, 7, 6, 3 4, 3, 9, 3
píšeš 14, 7, 12 13, 9, 5, 11, 3
opakuje 10, 4, 3 9, 3, 8, 3, 1, 11, 10
(ona)

WHAT ABOUT WRITING A LETTER TO SANTA CLAUS?

Fill in all the gaps, decorate the letter and mail it to the address, for example,

santaclaus@shaw.ca or **Santa P.O. Box 56799 North Pole, Alaska 99705-1799**

Dear Santa Claus,

My first name is and my e-mail address is I am a pupil in the grade. I am years old. I live in the Republic, in the city/town/village of My country lies in the centre of, but I am sure you know it! I think I am a good I try to help my and with and

Dear Santa, can you bring me a few gifts for Christmas, please? I would like to have

..... and

Give my greetings also to your reindeer.

Yours,

.....

A YEAR IN MY LIFE

Comprehension

1 Amy is talking about her year. Read and listen. Match the texts to the pictures.

January

We go back to school after the Christmas holidays. Sometimes it snows and we go sledging in the park.

February

We have a week's holiday for half term. I usually go skiing with my parents and Edward.

March

March is a boring month. I don't do anything special. It rains a lot and it's very windy.

April

We have two weeks' holiday for Easter. We get Easter eggs. Mmm – lots of lovely chocolate.

May

My birthday is on 10 May and I always have a birthday party. At the end of the month we have a week's holiday for half term.

June

I like June. The weather is warm and sunny. We have our school sports day and we go on a school trip to the zoo or a museum.

July

The summer holidays start in the middle of July. Great! No school for six weeks.

August

In August I usually go to stay with my cousin, Sophie, for two weeks. She doesn't live in England. She lives on a farm in Scotland. I help on the farm. I really enjoy it.

September

We go back to school after the summer holidays. Sophie's birthday is in September and I send her a present.

October

I buy three birthday presents in October. Mum, Dad and Edward all have their birthdays in October. Edward doesn't have a party. He says he's too old for parties. (He's only fourteen!) He goes to the cinema with his friends instead. We have another half term holiday in October.

November

I don't like November. It's cold and dark and the days are very short.

December

December is my favourite month. We have two weeks' holiday for Christmas and I get lots of presents. Sophie comes to our house for Christmas with her parents and we have a good time. We have a party at New Year.

A TYPICAL YEAR IN BRITAIN

Read about a typical year in Britain.

SCHOOL HOLIDAYS

The school year starts at the beginning of September.

There are three terms in the school year:

- the Autumn term – from September to Christmas
- the Spring term – from New Year to Easter
- the Summer term – from Easter to the middle of July

There are three main holidays:

- the Christmas holidays – two weeks
- the Easter holidays – two weeks
- the summer holidays – six weeks

There's also a one-week holiday in the middle of each term. We call these 'half-term' holidays.

BIRTHDAYS

On your birthday you get cards and presents from members of your family and your friends. Some people have a birthday party for their friends. There's usually a birthday cake with one candle for each year of your age. The person with the birthday blows out the candles and makes a wish. You can have a party in your own home, but

nowadays a lot of people have their party in a restaurant.

Some older children don't have a party. They take some of their friends to the cinema, to a bowling alley or somewhere like that.

Birthdays are very important in Britain. We don't have 'name days'.

FESTIVALS

Christmas is the biggest festival of the year. Families usually come together to celebrate it. People put up decorations and decorate a Christmas tree. On Christmas Day (25 December) they open their presents and there is a traditional meal of turkey with vegetables, followed by Christmas pudding.

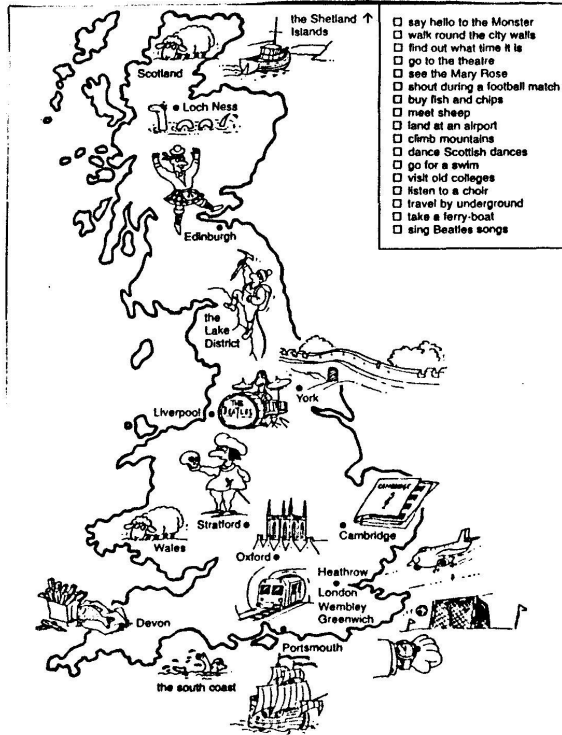

At New Year a lot of people have a party to 'see the new year in'. At midnight they join hands and sing 'Auld Lang Syne'. In Scotland, New Year is a more important festival than Christmas.

We also celebrate Easter in Britain, but it's not a very important festival for most people. People give children chocolate Easter eggs, and some people go to church.

Complete the text with the words in the boxes:

deep lake flat Cardiff Wales
 hilly Loch Ness mountains Belfast
 United Kingdom of Great Britain and Northern
 Ireland Queen Elisabeth II. England
 Scotland Northern Ireland Edinburgh
 Belfast London

This project is about _____

There are four countries in the UK: _____,

_____, _____, _____ . England is a lot bigger
 than the other three countries. About 56 million
 people live in the UK. The head of UK is _____

_____. Wales and Ireland are very
 _____, too. There is Mount Snowdon in the North Wales.

_____ is the capital of Wales and _____ is the capital of Ireland.

_____ is the capital of UK. It's a very big city. About 7 million people live here.

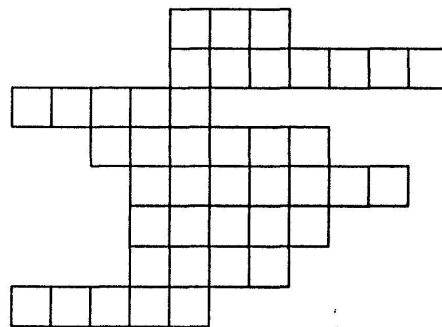
Eastern England is very _____. Scotland is colder than England. There are a lot of
 hills and _____ here. In the winter it often snows and you can go skiing.

There is a _____ in Scotland. You can see _____ in the lake.

_____ is the capital of Scotland.

Put the words into the crosswords:

- 1) huge, large
- 2) the biggest part of UK
- 3) the head of UK
- 4) the capital of UK
- 5) the capital of Northern Ireland
- 6) the first name of your English teacher
- 7) a small mountain
- 8) the part of UK

problem: 1 or 2 points

Complete the text with the words in the boxes:

- 1) walk round the city walls
- 2) go to the theatre
- 3) see the Mary Queen of Scots
- 4) about doing a football match
- 5) keep fish and sheep
- 6) most sheep
- 7) kind of the airport
- 8) climb mountains
- 9) dance Scottish dances
- 10) go for a walk
- 11) visit the castle
- 12) walk to a church
- 13) made by underground
- 14) take a bus to school
- 15) sing famous songs

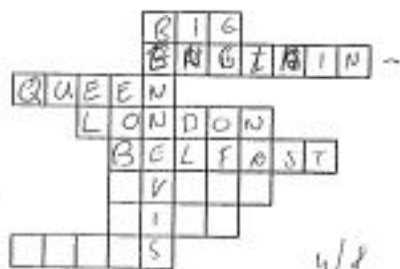
deep lake flat Cardiff Wales
 billy Loch Ness mountains Belfast
 United Kingdom of Great Britain and Northern
 Ireland Queen Elizabeth II. England
 Scotland Northern Ireland Edinburgh
 Belfast London

This project is about United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.
 There are four countries in the UK: England, Scotland, Northern Ireland, Wales.
 England is a lot bigger than the other three countries. About 56 million people live in the UK. The head of UK is Queen Elizabeth II. Wales and Ireland are very

hilly, too. There is Mount Snowdon in the North Wales. Cardiff is the capital of Wales and Belfast is the capital of Ireland. London is the capital of UK. It's a very big city. About 7 million people live here. Eastern England is very flat. Scotland is colder than England. There are a lot of hills and mountains here. In the winter it often snows and you can go skiing. There is a deep lake in Scotland. You can see loch Ness in the lake. Belfast is the capital of Scotland. Edinburgh

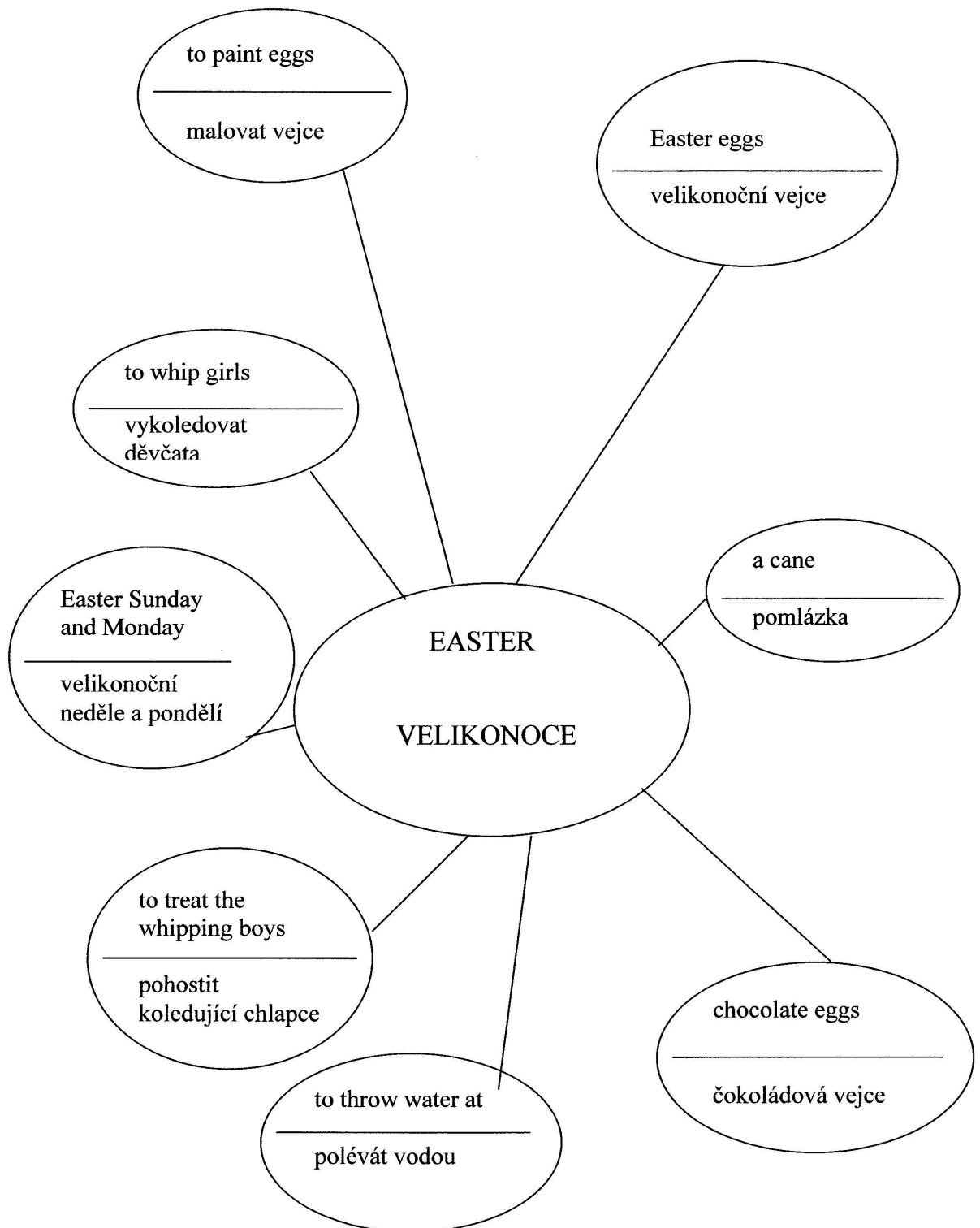
Put the words into the crosswords:

- 1) huge, large
- 2) the biggest part of UK
- 3) the head of UK
- 4) the capital of UK
- 5) the capital of Northern Ireland
- 6) the first name of your English teacher
- 7) a small mountain
- 8) the part of UK

50%

4/8

Easter in the Czech republic

Easter Sunday and Easter Monday	paint eggs	canes	baskets
Easter eggs	whip girls	throw water at	Easter lamb

In my country people celebrate Easter on two main days: _____.
 _____. Boys prepare willow _____ for Easter Monday
 and girls _____ with bright colours. Mother cook sweet
 _____. On Easter Monday boys go from house to house, say
 some Easter carol, _____ for their health. Girls give them
 _____ into their _____. Things are
 changing after lunch. Girls _____ boys. It's a funny joke.

Easter in England

Easter hill	paint egg	Good Friday	lamb
Easter Monday	chocolate Easter egg	duckling	

In England people celebrate _____ on two main days:
 _____ and _____. At Easter time parents
 buy their children a _____ and a card. An Easter
 card usually has a picture of a _____ or a _____ on it.
 Children often take a normal hen's egg, boil it, and _____ with bright
 colours. Then they all get together on top of a _____ and have an egg race by
 rolling the eggs down the hill.

Easter in America

Easter lilies	rabbit	paint eggs	Easter	baskets
Easter eggs	Easter Eggs Hunt	Easter morning		

Families across America _____ in many ways to celebrate
_____. _____ children find fun
_____ filled with candy, small toys and these
_____. At church or at home children play
_____. They must find eggs and candy hidden in
the garden. Some children get _____ as a new pet. Many adults get beautiful,
white _____ .

Easter Egg Hunt

Chocolate Easter eggs are popular in Britain.

Sometimes people hide Easter eggs and children look for them. There are eight Easter eggs in the garden. Read the clues and find the eggs.

Write the position of each egg.

Start at the sundial.

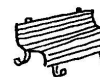

- 1.** Go south-east to some flowers.

7D

- 2.** Go west to a bench.

- 3.** Go south-east to a statue.

4. Go north to a swing.

- 5.** Go south-west to a fountain.

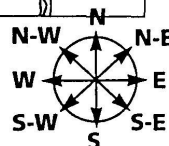
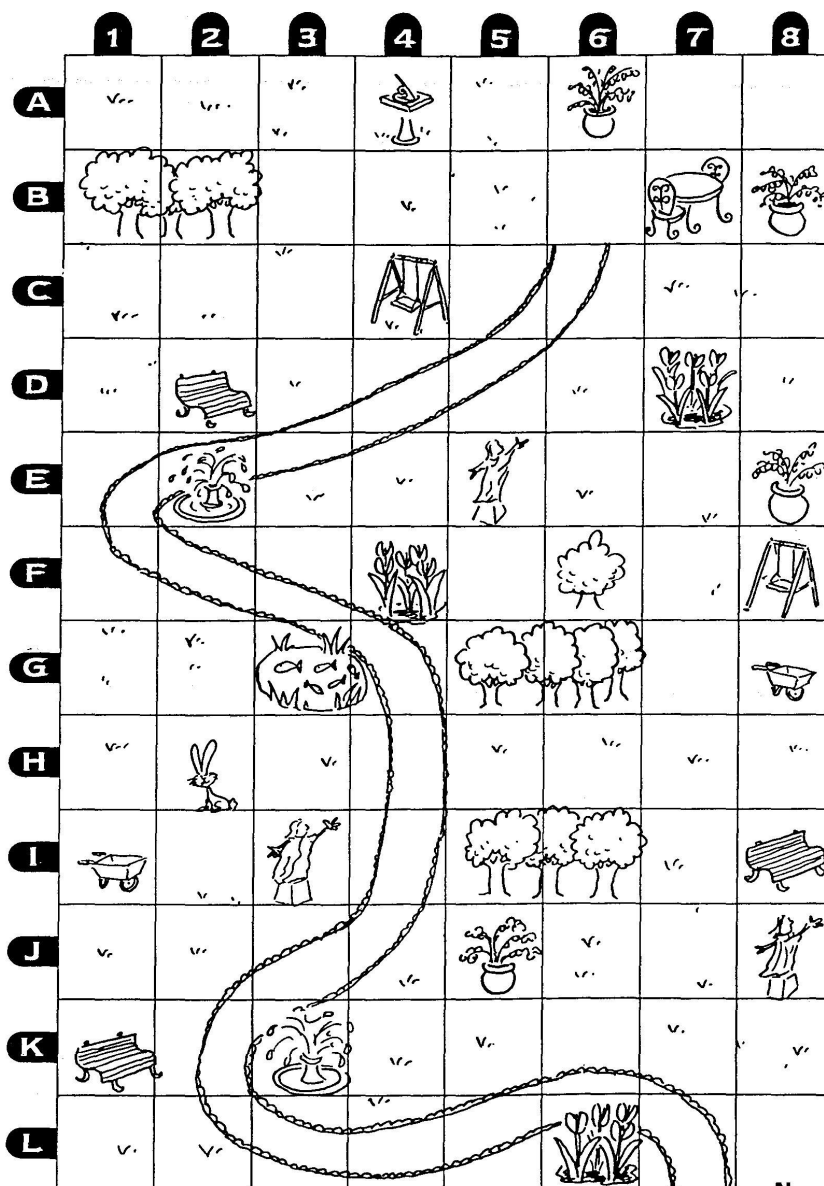
- 6.** Go north-west to a wheelbarrow.

- 7.** Go east to
a tree.

- 8.** Go north to a statue.

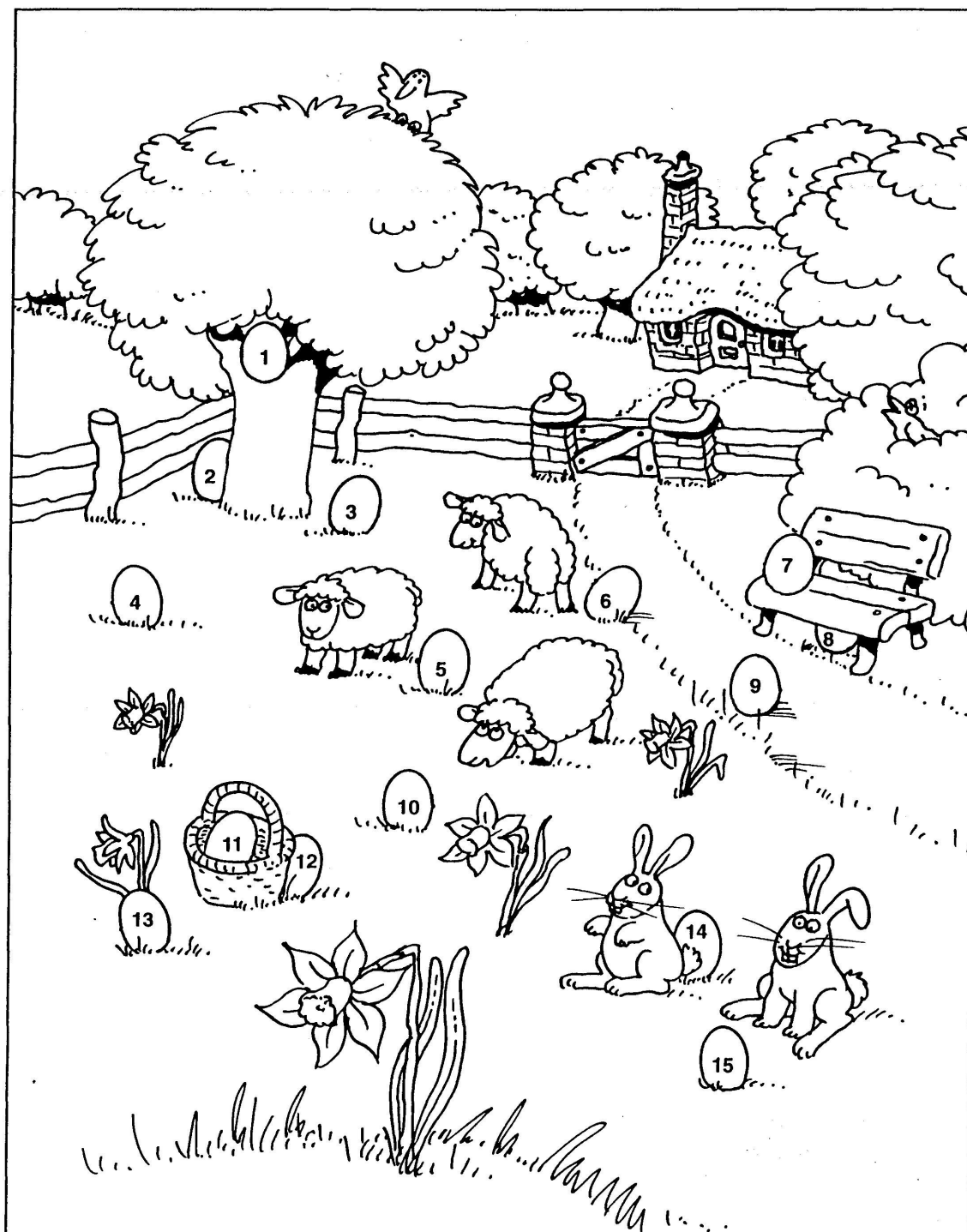

ACTIVITY SIX: Treasure hunt

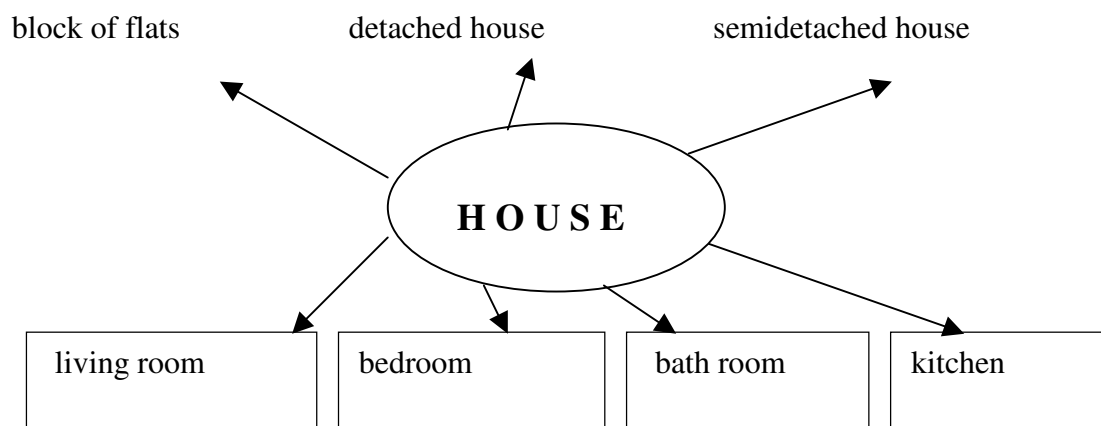
6

PAGE 41

EASTER

Příloha číslo 15

sofa	bed	washbasin	cupboard
coffee table	wardrobe	bath	freezer
lamp	mirror	tap	fridge
TV set	dressing table	closet	dishwasher
stereo	bedside table	washing machine	oven
carpet	rug		cooker
curtain	chest of drawers		dining table
chandellier			chairs
plant			

Issue 2

Part A

Section 1

Label this picture.

Score 1 for each correct word. Total 19

Section 2

On the picture in Section 1, write the names of the six rooms, in the correct places.

Score 1 for each correct word. Total 6

